

OBRADOSLOVIE

(LITURGIKA)

UČENIE O SVATÝCH OBRADOCH CIRKVI KATOLÍCKEJ

Pre katolícke dietky.

Napísal:

† FR. RICHARD OSVALD,
páp. prelát, kanonik trnavský.

Schválené najd. Ordinariátom trnavským.

Šestnásť ilustrované vydanie.

Vydal Spolok svätého Vojtecha v Trnave

Nihil obstat.

Dr. Joannes Michálek,
censor.

Nr. 6043/924.

I m p r i m a t u r.

Tyrnaviae, die 4. augusti 1924.

Dr. Paulus Jantausch,
admin. apostolicus.

Tlačou kníhtlačiarne Spolku sv. Vojtecha v Trnave.

Úvod.

1. Prečo založil Kristus Pán Cirkev?

Kristus Pán Cirkev svätú založil, aby ňou všetkých ľudí k večnému spaseniu viedol a na ten cieľ oddal jej svoj učiteľský, kňazský a pastiersky úrad.

2. Akú moc dal Kristus Pán Cirkvi svätej s úradom učiteľským?

Kristus Pán dal Cirkvi svätej *s úradom učiteľským* moc učenie jeho veriacim predkladať.

3. Akú moc dal Kristus Pán Cirkvi svätej s úradom kňazským?

Kristus Pán dal Cirkvi svätej *s úradom kňazským* moc svätú obet konať, sväté sviatosti vysluhovať, posvätenia a požehnania udeľovať.

4. Akú moc dal Kristus Pán Cirkvi svätej s úradom pastierskym?

Kristus Pán dal Cirkvi svätej *s úradom pastierskym* moc veriacich na ceste k spaseniu skrze prikázania spravovať a v službe Božej zachovávať.

A) SLÁVNOSTI PÁNA

5. Kedy plní Cirkev svätá od Krista jej daný úrad učiteľský?

Cirkev svätá od Krista jej daný *úrad učiteľský* plní, keď veriacim učenie Kristovo predkladá.

6. Ako predkladá Cirkev svätá veriacim učenie Kristovo?

Cirkev svätá predkladá veriacim učenie Kristovo *slovné* hlásaním slova Božieho na kázňach a kresťanských vynaučovaniach, a *názorne* slávením zvláštnych *slávností a sviatkov*, ktoré sa každoročne opakujú a všetky spolu tvoria *rok cirkevný*.

7. Čo sa nám predkladá vo slávnostiach a sviatkoch?

Vo slávnostiach a sviatkoch *predkladá* sa očiam a mysli našej pravé učenie Kristovo.

8. Čo obsahuje hlavné učenie Kristovo a ako sa podľa toho rozdeľuje rok cirkevný?

Učenie Kristovo obsahuje hlavne učenie o troch osobách Božích, preto i *rok cirkevný* rozdeľuje sa na tri doby, a to na *dobu vianočnú, veľkonočnú a svätodušnú*.

I. DOBA VIANOČNÁ

9. Ktoré učenie Kristovo predkladá nám Cirkev v dobe vianočnej?

V dobe vianočnej predkladá nám Cirkev svätá to učenie Kristovo, že Boh Otec, Stvoriteľ sveta, pokoleniu ľudskému po prvom hriechu prisľúbil Spasiteľa, a že prisľúbený Spasiteľ, Ježiš Kristus, jednorodený Syn Boží, z Ducha svätého počatý, z Panny Márie v Betleheme sa narodil.

10. Ktorá je hlavná slávnosť doby vianočnej?

Hlavná slávnosť doby vianočnej sú *Vianoce*, pamiatka narodenia Ježiša Krista.

a) Advent

11. Čím nás pripravuje Cirkev sv. na slávnosť narodenia Ježiša Krista?

Na slávnosť narodenia Ježiša Krista Cirkev svätá pripravuje nás štyrmi nedeľami pred Vianovami; tento čas sa menuje *advent*, čiže príchod: na pamiatku *štyroch* tisíc rokov, v ktorých sa praotcovia naši od prisľúbenia Spasiteľa až do jeho príchodu pripravovali.

Narodenie Ježiša Krista.

12. Ako menujeme sv. omše, ktoré sa v čas adventný pred svitaním konajú?

Sväté omše, ktoré sa v čas adventný pred svitaním konajú, menujeme *roráty*, keďže sa tieto sv. omše začínajú slovami: „Rorate coeli de super“: „Roste nebesá, shora“, ktorými slovami volali svätí otcovia k milosrdnému Bohu, aby im prisľúbeného Spasiteľa poslať ráčil.

13. Prečo sa roráty konajú pred svitaním?

Roráty sa konajú pred *svitaním* na znak toho, že pred Kristom Pánom nebolo na svete pravého svetla, ale že tma hriechov a modloslužby zakrývala celú zem.

b) Svätvečer vianočný

14. Čo slávime 24. decembra?

24. decembra slávime *Svätvečer vianočný*.

15. Aký deň menujeme Svätvečerom?

Svätvečerom menujeme deň pred niektorým sviatkom, keďže prví kresťania sa na sviatok už predchádzajúceho večera chystali.

16. Ako menujeme ešte Svätvečer vianočný?

Svätvečer vianočný menujeme i Štedrým večerom, keďže v tej noci ukázala sa dobrotu a štedrosť Otca nebeského, ktorý svet tak miloval, že svojho Jednorodného Syna dal, aby pokolenie ľudské nezahynulo, ale malo život večný.

17. Aké obyčaje dodržiavajú nábožní kresťania na Štedrý večer?

Na *Štedrý večer* nábožní rodičia dávajú svojim deťom *dary*, ktoré im vraj Ježiško doniesol, aby sa upamätovali na tie predrahé dary vianočné, ktorými nás Boh Otec Jednorodným Synáčkom svojim hojne obdaroval, a to na výkúpenie, na milosť Božiu a život večný. Tieto dary kladú pod *vianočný stromček*.

Nábožní kresťania stavajú v Svätvečer v kostoloch i domoch svojich jasle, „*betlehemy*“. Táto nábožná oby-

čaj je od svätého Františka z Assisi (roku 1223), ktorý si takýmto spôsobom zobrazoval chudobné narodenie Jezuliatka. Radostná to pamiatka pre nevinné dievky.

Na svätvečer vianočný dievky chodievajú *pod obloky spievať vianočné pesničky*, čím upamätávajú najmä na radostný spev anjelský, ktorý sa v noci narodenia Ježiška po Betleheme rozlieval.

c) Hod vianočný

18. Prečo slúži kňaz na Vianoce tri sv. omše?

Na *Vianoce* kňaz *tri sväté omše slúži* na pamiatku trojnásobného narodenia Ježiša Krista. *Prvá* pripomína jeho večné narodenie z Otca nebeského, *druhá* jeho časné narodenie z Panny Márie a *tretia* jeho duchovné narodenie v každej duši kresťanskej.

d) Obrezanie Pána — Nový rok

19. Čo svätí Cirkev ôsmeho dňa po Narodení Ježiša Krista?

Ôsmeho dňa po narodení Ježiša Krista Cirkev svätí jeho *obrezanie*, na pamiatku, že Ježiš dobrovoľne vyplnil predpis zákona, ktorý jeho, ako Syna Božieho, nepoškvrneného neviazal, aby nás naučil, že my tým viac máme plniť prikázania Božie a cirkevné, lebo sme k tomu zaviazaní.

So sviatkom Obrezania Krista Pána začíname nový rok obyčajný, aby sme v mene Ježiš, ktoré jemu v tento deň bolo dané, na cestách života od všetkého zlého boli chránení; lebo Ježiš znamená: Spasiteľ. Preto hneď na druhý deň 2. januára ustanovený je deň Mena Ježiš, že Ježiš je to slávne meno, ktorému sa musí klaňať každé stvorenie na nebi, na zemi i pod zemou. Svätá Cirkev udeľuje v tento deň plnomocné odpustky.

e) Sviatok Troch kráľov

20. Akú slávnosť svätí Cirkev šiesteho januára?

Šiesteho januára Cirkev svätí *slávnosť Troch kráľov*, na pamiatku, že mudrci od východu, traja králi, mimoriadnou hviezdou vedení, do Betlehema prišli a Ježiškovi sa klaňajúc, obetovali mu dary: zlato, kadidlo, a myrhu.

Cirkev svätá nás slávnosťou Troch kráľov napomína, aby sme i my Ježiškovi obetovali: zlato duchovných a telesných skutkov milosrdenstva, kadidlo pobožnej a vrúcnej modlitby a myrhu*) ustavičného zdržovania sa zakázaných rozkoší — a trpezlivého znášania všetkých protivienstiev z lásky k Ježiškovi.

21. Ako sa menuje inácej sviatok Troch kráľov?

Sviatok Troch kráľov menuje sa i *Zjavenie Pána*, keďže nás Cirkev v ten deň na troje zjavenie Pána upamätáva, totižto: 1. Jeho zjavenie zázračnou hviezdou trom kráľom, a týmito pohanom, 2. zjavenie Ježiša Židom, keď bol v Jordáne od Jána pokrstený a 3. zjavenie Pána učeníkom na svadbe v Káne galilejskej, kde im premenením vody na víno prvý raz zjavil svoje Božstvo.

22. Čo sa žehná na pamiatku zjavenia sa Pána pri krste v Jordáne a na svadbe v Káne galilejskej?

Na pamiatku zjavenia sa Pána pri krste v Jordáne a na svadbe v Káne galilejskej žehná sa večer pred touto slávnosťou trikráľová voda, a to takto:

Kňaz sa modlí k Bohu, aby táto voda všetkým, ktorí ju budú potrebovať, na ochranu proti všetkému zlému duše i tela slúžila.

Kňaz žehná vodu znamením svätého križa, keďže každého požehnaná dostáva sa nám zásluhami smrti ukrižovaného Ježiša.

Kňaz mieša s vodou žehnanú soľ na znamenie, že ako soľ chráni telo pred hnilobou, tak má tá voda duše tých, ktorí ňou budú pokropení, chrániť od hniloby a náklady hriechov.

23. Či kňaz okrem vody žehná aj iné vo sviatok Troch kráľov?

Kňaz okrem vody vo sviatok Troch kráľov žehná zlato, kadidlo a kriedu na pamiatku obete troch svätých kráľov a na napomenutie, že podobné obete i my máme Bohu prinášať.

24. Čo činia nábožní kresťania s trikráľovou vodou?

Nábožní kresťania sami kropia alebo od kňazov si dajú vykropiť *trikráľovou vodou pribytky svoje, čím vyja-*

*) Myrha je trpká bylina, ale proti nákaze tela je znamenitá.

vujú svoju prosbu, aby Boh ich príbytky od všetkého, čo sa jemu v nich neľúbi, vyčistil ráčil, a *okiadzajú ich trikrálovým kadidlom* na znamenie prosby, aby ich Boh milosťou a požehnaním svojim naplnil ráčil.

25. Čo činia nábožní kresťania s trikrálovou kriedou?

Nábožní kresťania *trikrálovou kriedou* značia dvere svojich domov a izieb, píšu na ne prvé písmeny mien Troch svätých kráľov: *G*(ašpar), *M*(elicher), *B*(altarár), na znamenie, že tam bývajú veriaci, ktorí sa s tromi kráľmi narodenému Spasiteľovi klaňajú.

Medzi písmeny *G. M. B.* píšu krížiky na znamenie, že tí, ktorí v tom dome bývajú, chcú sa vierou v Ukrižovaného dostať do neba tak, ako sa traja králi zázračnou hviezdou do Betlehema dostali.

f) Hromnice

26. Čo slávime štyridsiateho dňa po narodení Pánovom?

Štyridsiateho dňa po Narodení Pánovom slávime *sviatok Očistovania Panny Márie* na pamiatku predstavenia a obetovania Ježiška Pánu v chráme.

27. Ako menujeme ešte sviatok Očistovania Panny Márie?

Sviatok očistovania Panny Márie menujeme i *Hromnice*, lebo sa v ten deň žehnajú a v procesii nosia hromničky, t. j. sviečky, ktoré sa pri službách Božích upotrebujú a v čas *hromobitia* sa zapalujú.

28. Čo sa žehná v deň Očistovania Panny Márie?

V deň očistovania Panny Márie *žehnajú sa sviečky* na pamiatku slov starého Simeona, ktorý Ježiša, od Márie v chráme obetovaného, *svetlom* k zjaveniu pohanom a k sláve ľudu svojho nazval.

29. Akú procesiu koná Cirkev sv. na Hromnice?

Cirkev svätá koná *na Hromnice procesiu* s posvätenými sviečkami na pamiatku tej cesty, ktorú Mária pri obetovaní Ježiša, svetla sveta, do chrámu Pána konala.

Pod procesiou s hromničkami máme Bohu ďakovať, že nás Ježiš svetlom pravej viery osvietil, a silne pred seba si vzial, že čnostným životom vždy budeme svietiť.

II. DOBA VEĽKONOČNÁ

30. Aké učenie nám Cirkev predkladá v dobe veľkonočnej?

V dobe veľkonočnej predkladá nám Cirkev učenie, že Spasiteľ sveta, Jednorodný Syn Boží, za naše spasenie na smrť sa obetoval, po svojom zmŕtvychvstaní Cirkev svätú založil, svoje božské učenie, svoju moc a prostriedky milosti Božej jej odovzdal a Ducha svätého prisľúbil, a štyridsiateho dňa na nebo vstúpil.

31. Ktorá je hlavná slávnosť doby veľkonočnej?

Hlavná slávnosť doby veľkonočnej sú veľkonočné hodiny na pamiatku slávneho vzkriesenia Krista Pána.

32. Koľko nediel predchádza Veľkú noc?

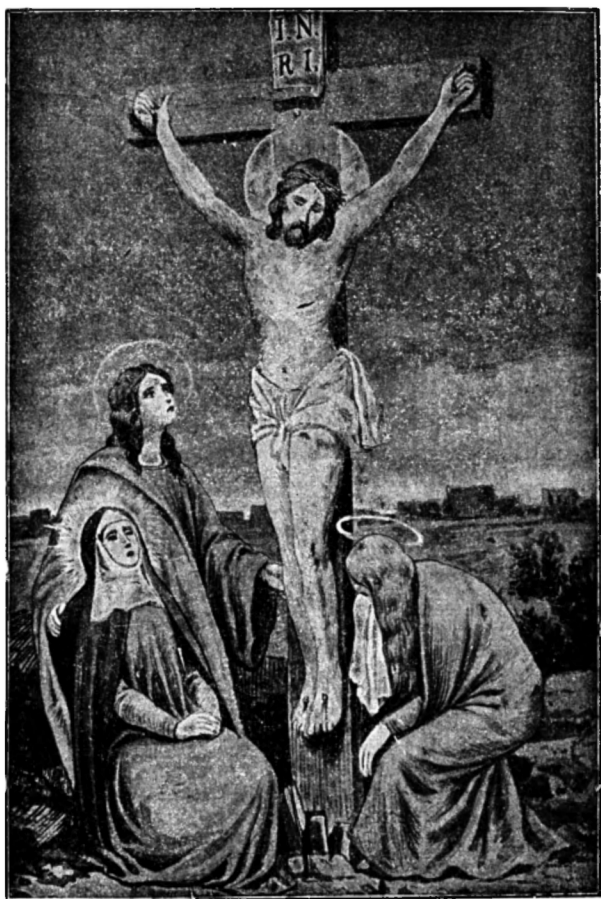
Veľkú noc predchádza deväť nediel, preto sa prvá medzi nimi nazýva *deviatnik*. Tri prvé nedele z týchto deviatich upamätávajú nás na tri roky, v ktorých tridsaťročný Ježiš verejne učil.

a) Popolná streda

33. Prečo menujeme stredu tretieho týždňa po deviatniku Popolná streda?

Stredu tretieho dňa po deviatniku preto menujeme *Popolná streda*, lebo Cirkev svätá v ten deň popol svätí a posypuje ním hlavy veriacich týmito slovami: „Pamätaj, človeče, že prach si a v prach sa obrátiš“, čím nás upamätáva na nestálosť života a napomína nás, aby sme sa telesných rozkoší odriekli a opravdivé pokánenie činili.

Popolnú stredu menujeme i škaredou, pretože kedysi nábožní kresťania prvý deň svätopôstny na znamenie poníženej kajúcnosti krajšie odevy svoje odložili a jednoduché (chatrné) rúcho na seba brali.

Ježiš Kristus na kríži.

b) Štyridsaťdenný pôst

34. Čo sa začína Popolnou stredou?

Popolnou stredou sa začína *pôst*, ktorý trvá 40 dní na pamiatku toho, že Kristus pred svojím umučením 40 dní a 40 nocí sa postil a modlil. Cirkev svätá nás tým napomína, že i my máme sa postiť a telo svoje mŕtvíť: alebo keď chceme s Kristom z mŕtvych vstať a na nebo vstúpiť, musíme najprv s ním trpieť a umrieť.

Cirkev svätá predstavuje nám v pôste trpkú smrť nášho Spasiteľa, keď okrem kríža všetky iné obrazy na oltári zastiera, a na nedele pôstne z Písma svätého dáva čítať také čiastky, ktoré sa na umučenie Krista Pána vzťahujú; tým nás Cirkev chce naučiť nasledovať Krista v umučení a v smrti jeho, aby sme sa vzkriesenia a nanebevstúpenia jeho účastnými stali.

c) Smrtná, čiže Čierna nedeľa

35. Ako sa menuje piata nedeľa v pôste?

Piata nedeľa v pôste sa menuje Smrtná alebo Čierna nedeľa. Smrtná nedeľa nazýva sa tak preto, že od tej nedele sa Cirkev oddáva celkom rozjímaniu smrti Ježiša Krista. Čiernou nedeľou ju menujeme preto, lebo kresťania od tohto dňa až do Veľkej noci v smútočných, čiernych šatoch chodievali do kostola.

36. Prečo zakrýva Cirkev sv. v Smrtnú nedeľu kríže?

V Smrtnú nedeľu *Cirkev svätá zakrýva kríže* tmavým zastieradlom na pamiatku, že Ježiš v ten čas skryl sa Židom, ktorí ho chceli ukameňovať. Tým nás Cirkev napomína, že nielen telesnými očami na Ukrižovaného hľadieť, lež obraz celého umučenia v srdci svojom nosiť máme.

d) Veľký týždeň

37. Ako sa menuje ostatný týždeň pred Veľkou nocou?

Ostatný týždeň pred Veľkou nocou sa menuje Týždňom svätým a veľkým, pretože v ňom uctieваме pa-

miatku tých veľkých vecí, ktoré Kristus Pán nás urobil, keď sväté a veľké dielo spasenia nášho dokončil.

38. Čo sa číta pri sv. omši v nedeľu, v utorok, v stredu a piatok Veľkého týždňa miesto evanjelia?

Vo Veľkom týždni *čítajú* sa v nedeľu, v utorok, v stredu a piatok, pri omši svätej miesto evanjelia *pašie*, čiže umučenie Krista Pána podľa spisov štyroch evanjelistov, aby sme dobre poznali všetky okolnosti umučenia a smrti Spasiteľa nášho.

39. Čo vieme o tmavých, čiže hrmotných ranných hodinách kňazských?

V hlavných biskupských a v niektorých farských kostoloch vydržiavajú sa vo Svätý týždeň, a to v stredu, štvrtok a piatok podvečer takzvané *tmavé* čiže *hrmotné ranné hodinky kňazské*, ktoré pozostávajú zo žalmov a z plaču Jeremiášovho (z lamentácií) — na pamiatku zajatia, umučenia a pochovania Ježiša Krista.

Tmavými menujeme tieto hodinky preto, keďže sa len podvečer vykonávajú na pamiatku toho, že Pán Ježiš bol v *noc*i zajatý a na smrť odsúdený. Menujú sa i *hrmotné*, keďže po ich skončení urobí sa hrmot nejakým dreveným nástrojom, čo znázorňuje trasenie zeme a pukanie skál pri smrti Ježišovej.

Pri konaní hrmotných ranných hodínok horí na trojhannom svietniku dvanásť žltých voskovic, ktoré znázorňujú 12 apoštolov, a na samom vrchu *biela*, ktorá vyobrazuje Pána Ježiša.

Žlté voskovice zahášajú sa po jednej za každým odspievaným žalmom na znamenie, že apoštolí v čas umučenia Ježiša jeden za druhým poodchádzali, až Ježiš Kristus ostal sám.

e) Kvetná nedeľa

40. S ktorým dňom začína Veľký týždeň?

Veľký týždeň začína sa s nedeľou, ktorá sa menuje *Kvetná*, keďže sa toho dňa žehnajú a v *procesii* nosia *kvetné ratolesti* na pamiatku slávneho príchodu Ježiša

Krista do Jeruzalema, keď obyvatelia jeruzalemskí kvetné ratolesti a palmy na cestu pred ním kládli volaním „Hosana“! a do chrámu ho odprevádzali.

41. Čo znamená zavretie dvier chrámových a udretie na ne krížom pri návrate procesie k chrámu?

Keď sa procesia navráti k chrámu, zavrú dvere chrámové a otvorí ich len potom, keď kňaz tri razy krížom udrie na ne; to znamená, že nebo spravodlivým bolo zavrené, kým im ho Ježiš Kristus smrťou svojou na kríži neotvoril. Pritom sa máme rozpamätať, že len trpezlivým znášaním krížov a trápení sa dostaneme do nebeského Jeruzalema.

f) Zelený štvrtok

42. Odkiaľ má Zelený štvrtok svoje meno?

Zelený štvrtok svoje meno má odtiaľ, že Židia v tento deň jedli veľkonočného baránka s horkými zeleninami.

43. Čo slávi Cirkev sv. v Zelený štvrtok?

Cirkev svätá v Zelený štvrtok slávi pamiatku ustanovenia Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej a svätej omše pri poslednej večeri, ktorú Kristus Pán v ten deň so svojimi apoštolmi vykonal.

44. Prečo sa zaväzujú zvony v Zelený štvrtok?

V Zelený štvrtok zvony sa zaväzujú (umlknu) preto, že Cirkev mlčaním v hlbokom zármutku vyjavuje svoj žiaľ nad umučením Ježiša Krista.

45. Prečo odkrýva kňaz v Zelený štvrtok oltáre?

Po dokončených službách Božích v Zelený štvrtok kňaz odkrýva oltáre a sníma s nich všetku krásu na upamätovanie, že Kristus Pán bol z odevu vyzlečený a nahý na kríž vyvesený.

46. Čo činieva biskup v Zelený štvrtok?

V Zelený štvrtok biskup umýva dvanástim chudob-

ným nohy na pamiatku, že Kristus Pán po poslednej večeri dvanástim apoštolom nohy umýval.

V Zelený štvrtok *biskup posviaca oleje*; olej označuje milosti Ducha svätého, ktoré sa nám zásluhami smrti Pána Ježiša vo sviatostiach udeľujú. Oleje sa svätia v Zelený štvrtok, keďže v tento deň ustanovil Ježiš apoštolov za kňazov, ktorí majú moc sviatosti vysluhovať.

g) Veľký piatok

47. Čo je Veľký piatok?

Veľký piatok je pamätný deň nekonečnej lásky Pána nášho Ježiša Krista, ktorý v ten deň dušu svoju za hriechy naše na dreve kríža vydal.

48. Či je Veľký piatok sviatkom?

Veľký piatok nie je sviatkom, keďže sviatok je deň radosti; my ale na Veľký piatok nemôžeme sa radovať, ako sa neradujú dobré dietky v deň pochovania drahého otca svojho, hoci im po smrti hojné dedičstvo bol poručil; nemôžeme sa radovať najmä vtedy, keď uvážime, že Ježiš pre naše hriechy bol na smrť ukrižovaný.

49. Ako sa koná raňajšia pobožnosť veľkopiatočná v našich kostoloch?

Vo Veľký piatok 1. prichádza kňaz v čiernom odeve k oltáru a *skloní sa tvárou na stupne oltára* — na znamenie bolesti nad trpkou smrťou Pána Ježiša a na znak poníženia pred Kristom Pánom, ktorý sa na Veľký piatok za nás až k smrti kríža uponížil.

2. Keď kňaz prečíta pašie, *modlí sa za všetky triedy pokolenia Iudského*, pretože Ježiš za všetkých Iudí, za celý svet trpel a umrel na kríži.

3. Po vykonaných modlitbách za všetkých Iudí kňaz *odkrýva kríž*, ktorý bol dosiaľ čiernym závojom zastretý, a ukazujúc ho Iudu, spieva: „Hľa, drevo kríža, na ktorom spasenie sveta viselo“, a speváci odpovedajú: „Poďte, klaňajte sa mu“, pretože Ježiš Kristus smrťou svojou na kríži zaslúžil, aby sme sa mu klaňali.

4. Kňaz kladie odkrytý kríž na zem pred oltár, tri razy padá pred ním na kolena a bozká ho. To samé činia i veriaci na odprosenie toho vysmievania, ktorého sa Ježišovi pri umučení dostalo; lebo Ježiš bol vysmievaný po prvé ako prorok v dome Annášovom, kde Ježišovi oči zaviazali, a bijúc ho po tvári, hovorili: „Hádaj, Kriste, kto ťa udrel?“, po druhé ako kráľ u Piláta, kde ho do šarlátového plášťa odetého a tŕním korunovaného z posmechu kráľom nazývali; po tretie ako Boh na vrchu Kalvárie, kde nakrivujúc svoje hlavy posmievali sa mu, hovoriac: „Ak si syn Boží, sostúp s kríža!“

5. Kým sa kňaz a veriaci krížu klaňajú, speváci spievajú trpké výčitky, pieseň o nevďačnosti Iudu židovského: „Národe môj, čo som previnil, alebo čím som ťa zarmútil!“ atď. Tieto trpké výčitky sa i nás týkajú, pretože našimi vlastnými hriechami Krista Pána po druhý raz ukrižujeme.

6. Po dokončení službách Božích kňaz nesie Velebnú Sviatosť v sprievode Iudu ku hrobu na pamiatku toho, že telo Ježišovo s kríža sňaté do hrobu položili: kresťania navštevujú svätý hrob, lebo i matka Božia Mária, sv. Ján, nábožné ženy a učenici hrob Krista Pána navštívili.

h) Biela sobota

50. Čo pripomína Cirkev sv. v Bielu sobotu?

V Bielu sobotu Cirkev svätá pripomína milosti Božie, ktorých sa pokolenie ľudské umučením a smrťou Ježiša Krista účastným stalo.

51. Odkiaľ je meno Bielej soboty?

Meno Bielej soboty je odtiaľ, že kedysi v tento deň bývali krstení dospelí a pritom čisté biele rúcho na seba obliekali, ktoré až do Bielej nedele po Veľkej noci nosievali.

52. Čo zvláštneho sa koná v našich kostoloch v Bielu sobotu?

V Bielu sobotu koná sa žehnanie ohňa, paškálu a krstnej vody.

53. Čo vieme o požehnaní ohňa v Bielu sobotu?

V Bielu sobotu *kňaz požehnáva oheň z iskry, z kremeňa vykresanej roznieť, z ktorého zapaľujú najprv jednu sviecu, ktorou sa potom lampy a sviece v kostole pozapaľujú.* — To znamená, že zo smrti Pána Ježiša povstal život pre duše naše, a že Ježiš, opravdivé svetlo sveta, ktorý bol za krátky čas v hrobe ako by vyhasnutý, slávne z mŕtvych vstal, aby všetkých ľudí milosťou svojou osvietil a k láske zapálil.

54. Čo znamená trojramenník (triangul)?

Trojramenník (triangul), na ktorom sú tri sviece postavené a ktoré kňaz jednu po druhej zapaľuje sviecou, na požehnanom ohni rozžatou, znamená tajomstvo najsvätejšej Trojice, ktoré sme len pri svetle viery Kristovej poznali.

55. Čo označuje paškál?

Paškál, hrubá svieca veľkonočná, označuje Krista Pána, ktorý nás svetlom svojho učenia vo tme hriechov a nevedomosti tak vedie, ako viedol kedysi ohnivý stĺp synov izraelských na púšti.

Päť jamôk na paškáli znamená päť rán Kristových, a požehnané hrudky tymiánové, ktoré sa do nich vsádzajú, znamenajú drahú a voňavú masť, ktorou mŕtve telo Kristovo zabalzamovali.

56. Prečo číta kňaz pri oltári dvanásť proroctiev?

Kňaz pri oltári číta 12 proroctiev na znamenie, že sa na Ježišovi všetky proroctvá Starého zákona podľa dvanásť článkov apoštolského vyznania viery vyplnily.

57. Ako žehná kňaz krstnú vodu?

Po prečítaných proroctvách *kňaz žehná krstnú vodu týmito obradmi:*

a) kňaz predeľuje vodu po vrchu rukou v *podobe kríža* na znamenie, že smrť Kristova na kríži je základom milosti krstu.

b) *Kňaz sa dlaňou dotýka vody* na znamenie, že ako

sa Duch svätý v čas stvorenia nad vodou vznášal, tak sa bude s milosťou svojou vznášať nad tými, ktorí tou vodou budú pokrstení.

c) *Kňaz leje vodu na štyri strany sveta* na znamenie, že krst je všetkým ľuďom k spaseniu potrebný.

d) *Kňaz dýcha na vodu*, čím označuje, že ako Boh dýchnutím dal život prvému človekovi, tak dáva človekovi Duch svätý sviatosťou krstu život duševný.

e) *Kňaz zamáča do krstnej vody paškál* na znamenie, že studnicou milosti svätého krstu je Kristus Pán.

f) *Kňaz napokon polieva krstnú vodu sväteným olejom a krizmou*, čo znamená, že sa nám pri svätom krste viera, nádej a láska milosťou Ducha svätého do duše vlievajú.

g) Po požehnaní krstnej vody *navracia sa kňaz k oltáru, kde na tvár padne*, a spievajú sa litánie o všetkých svätých, čo znamená, že Cirkev svätá pokorne prosí, aby nás Boh na orodovanie všetkých svätých v milostiach svätého krstu udržať ráčil. Keď sa spieva: „*My hriešnici*“, kňaz vstane na znamenie, že hriešnici milosťou Božou môžu prísť k novému životu.

58. Prečo je v Bielu sobotu oltár pod sv. omšou už ozdobený a prečo rozviažu zvony pri „Gloria“?

Pod svätou omšou v Bielu sobotu oltár je už zasa ozdobený a pri „Gloria“ rozviažu zvony na znamenie, že so vzkriesením Krista Pána prestal smútok, nastal nový život a začal sa ozývať radostný chválospev vykúpeného pokolenia ľudského.

i) Vzkriesenie

59. Kedy a ako sa koná slávnosť vzkriesenia Krista Pána?

Slávnosť vzkriesenia Krista Pána koná sa podvečer v Bielu sobotu. Kňaz ide s procesiou ku hrobu a po odspievaní žalmu vezme Velebnú Sviatosť do rúk a obrátiac sa k ľudu, tri razy spieva: „*Pokoj vám, ja som. Aleluja!* A potom povzneseným hlasom zanôti pieseň: „*Pán Ježiš Kristus vstal z mŕtvych!*“ Teraz pohne sa procesia von

z kostola, opakujúc často v speve „Aleluja“ (chváľme Boha) na znamenie, že bez prestania chce vďaky a chvály vzdávať Pánu Bohu za slávne vzkriesenie Ježiša Krista; lebo keby Pán Ježiš nebol vstal z mŕtvych, ani my by sme neboli stali k životu večnému.

j) Veľká noc

60. Aká slávnosť je Veľká noc?

Veľká noc je slávnosť vzkriesenia Pána, deň najväčšej radosti pre nás; lebo zmŕtvychvstanie Kristovo je základom viery našej a predobrazom budúceho zmŕtvychvstania nášho.

61. Aké veľkonočné obrady poznáme?

Na Veľkú noc vystavuje sa na oltár socha (státua) vzkrieseného Pána Krista so zástavkou na znamenie, že Kristus Pán svojím zmŕtvychvstaním nad smrťou a peklom zvíťazil.

Na Veľkonočnú nedeľu *Cirkev požehnáva rozličné pokrmy* na pamiatku, že nám je dovolené zasa s miernosťou a s povďačnosťou k Bohu to požívať, čoho sme sa v pôste zdržovali, a že pritom na chudobných nemáme zabúdať.

62. Aká obyčaj panuje na Veľkú noc v kresťanských domoch?

Na Veľkú noc dietky dostávajú *veľkonočné vajíčka* na pamiatku zmŕtvychvstania Krista Pána. Škrupina vajíčka podobá sa krovu hrobovému, ktorý Spasiteľ prelomil, ako sa preklúva kuriatko zo škrupiny, aby začalo žiť.

k) Biela nedeľa

63. Prečo sa prvá nedeľa po Veľkej noci menuje bielou?

Prvá nedeľa po Veľkej noci menuje sa *bielou*, pretože predtým novopokrstenci v tento deň skladali biele rúcho, ktoré na znak nevinnosti v Bielu sobotu pri krste boli dostali.

l) Nanebevstúpenie Krista Pána

64. Prečo slávime štyridsiateho dňa po Vzkriesení Krista Pána Jeho Nanebevstúpenie?

Štyridsiateho dňa po Vzkriesení Krista Pána slávime jeho Nanebevstúpenie, pretože Ježiš Kristus, keď už bol Cirkev svätú založil, svoje božské učenie, svoju moc a svoje prostriedky milosti Božej jej odovzdal a Ducha svätého prisľúbil, v tento deň pred očami apoštolov odišiel do neba.

65. Čo sa koná na pamiatku Nanebevstúpenia v tento deň pod sv. omšou?

Na pamiatku Nanebevstúpenia v tento deň pod sv. omšou po evanjeliu sa veľkonočná svieca (paškál) zháša a socha Vzkrieseného odnáša.

m) Krížové dni

66. Prečo menujeme tri dni pred Nanebevstúpením Krista Pána prosbovými alebo krížovými?

Tri dni pred Nanebevstúpením Krista Pána menujú sa *prosbové* alebo *krížové*, pretože sa vtedy s *krížom* procesie konajú, aby sme prosili za odpustenie hriechov a za odvrátenie všetkého trápenia a nešťastia.

Tieto prosbové procesie Cirkev svätá ustanovila na dni pred Nanebevstúpením Pána, aby dala najavo, že si žiada, aby Spasiteľ, ktorý na nebo vstúpil, so sebou naše prosby do neba vzal a odiaľ nám zmilovanie a pomoc v trápení a v nešťastí od Otca posielal.

III. DOBA SVÄTODUŠNÁ

67. Aké učenie Kristovo nám Cirkev sv. predkladá v dobe svätodušnej?

V dobe svätodušnej Cirkev nám predkladá učenie Kristovo o nekonečnej láske Boha Ducha svätého, ktorý sostúpil s neba, aby Cirkev svätú až do skončenia sveta riadil a duše naše osvecoval, posväcoval, posilňoval a potešoval.

a) Hod svätodušný

68. Ktorá je hlavná slávnosť doby svätodušnej?

Hlavná slávnosť doby svätodušnej je Hod svätodušný (sviatky svätodušné) na pamiatku soslania Ducha svätého na apoštolov.

b) Slávnosť Najsv. Trojice

69. Ktorá slávnosť sa koná v nedeľu po Sv. Duchu?

V nedeľu po Svätom Duchu Cirkev koná slávnosť Najsvätejšej Trojice, pretože apoštoli hneď po prijatí Ducha svätého začali veriaciach krstiť v mene Otca, Syna i Ducha svätého, čím položili základ Cirkvi svätej, ktorá sa od tých čias v mene Najsvätejšej Trojice rozširuje.

c) Slávnosť Božieho Tela

70. Akú slávnosť koná Cirkev vo štvrtok po sv. Trojici?

Vo štvrtok po svätej Trojici koná Cirkev slávnosť Božieho Tela na pamiatku ustanovenia Prevelebnej Sviatosti Oltárnej, pretože ju v deň jej ustanovenia, v Zelený štvrtok, pre smútok a žiaľ nad umučením Krista Pána radostne a skvostne sláviť nemohla.

71. Prečo vedie Cirkev sv. na deň Božieho Tela procesiu s Velebnou Sviatosťou von z kostola?

Na deň Božieho Tela Cirkev svätá koná procesiu s Velebnou Sviatosťou von z kostola po kvetinami posiatych uliciach na znamenie, že celý svet je chrámom Ježiša vo Sviatosti Oltárnej prítomného a že sa JEMU klaňať musí.

72. Čo znamená, že sa procesia zastaví pri štyroch oltároch?

Procesia zastaví sa pri štyroch oltároch, pri ktorých kňaz číta čiastky štyroch evanjelií a dáva ľudu s Velebnou Sviatosťou požehnanie, na znak toho, že viera v Sviatosť Oltárnu a jej uctenie učením štyroch evanjelií vo všetky strany sveta sa rozšírily a že ľudia skrze Ježiša rozličného požehnanie môžu obsiahnuť.

d) Deň Najsv. Srdca Ježišovho

73. **Aký deň ustanovila Cirkev na piatok po týždni Božieho Tela?**

Na piatok po týždni Božieho Tela Cirkev ustanovila deň k ucteniu Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, ktoré malo najdokonalejšiu lásku a ktoré z tej najdokonalejšej lásky ako obeť za nás až do poslednej kvapky vykrvácalo.

e) Sviatok sv. Petra a Pavla

74. **Čo slávi Cirkev sv. dňa 29. júna?**

Dňa 29. júna Cirkev svätá slávi pamiatku svätého Petra, ktorého Pán za základný kameň Cirkvi svojej a za hlavu apoštolov svojich ustanovil; v ten istý deň slávi i pamiatku svätého Pavla, pretože sv. Pavol so sv. Petrom v ten deň (roku 67.) smrťou mučeníckou zomrel a korunu zásluh svojich obsiahol.

f) Deň svätých anjelov strážcov

75. **Aký sviatok ustanovila Cirkev na prvú nedeľu v septembri?**

Na prvú nedeľu v septembri Cirkev ustanovila sviatok svätých anjelov strážcov, aby nás k úctivosti, k poďačnosti a k poslušnosti k svätým anjelom strážcom povzbudila, pretože oni nás od všetkého zlého na tele a duši ochraňujú, za nás sa prihovárajú a k dobrému nás napomínajú.

g) Všetichsvätých

76. **Čo svätí Cirkev ku koncu cirkevného roku 1. novembra?**

Ku koncu cirkevného roku, prvého novembra, Cirkev svätí pamiatku Všetichsvätých, aby bojujúca Cirkev na zemi radosť svoju nad víťaznou Cirkvou na nebi vyjavila,

Boha vo svätých jeho uctila a k túženiu po svätosti povzbudená bola.

h) Deň všetkých verných dušičiek

77. Čí deň ustanovila Cirkev v deň po Všetechsvätých?

V deň po Všetechsvätých Cirkev ustanovila deň všetkých verných dušičiek, čiže pamiatku všetkých v milosti Božej zosnulých duší, ktoré sú ešte v očistci; čím nás napomína, aby sme, ako bojujúca Cirkev na zemi, trpiacej Cirkvi v očistci modlitbou, obetou omše svätej odpustkami a inými dobrými skutkami pomáhali.

Dňom Všetechsvätých a všetkých verných dušičiek vyznáva Cirkev článok viery o „obcovaní svätých“, to jest, že údovia Cirkvi víťaznej v nebi, trpiacej v očistci a bojujúcej na zemi ako údy jedného tela v Kristu medzi sebou duchovne sú spojení.

i) Sviatky Panny Márie

78. Prečo ustanovila Cirkev sv. sviatky Panny Márie?

Cirkev svätá ustanovila sviatky Panny Márie, pretože slušná vec je zvláštne ctiť tú, ktorú Boh za Matku Vykupiteľa sveta vyvolil.

79. Kedy a prečo sa koná slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie?

Slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie koná sa ôsmeho decembra na pamiatku toho, že Boh preblessavenú Pannu Máriu od poškrvny hriechu dedičného zachránil.

80. Prečo sa koná slávnosť Očisťovania Panny Márie?

Slávnosť Očisťovania Panny Márie koná sa druhého februára a je na pamiatku obetovania Ježiša a očisťovania Jeho Matky v chráme.

81. Prečo sa koná slávnosť Zvestovania Panny Márie?

Slávnosť Zvestovania Panny Márie 25. marca koná sa na pamiatku tej udalosti, že archanjel Gabriel prišiel k Panne Márii a zvestoval jej, že bude matkou Ježiša.

82. Na pamiatku čoho je ustanovený deň Sedembolestnej Panny Márie?

Deň Sedembolestnej Panny Márie v piatok po Čiernej nedeli je ustanovený na pamiatku vyplnenia proroctva Si-meonovho v chráme, že meč bolesti prerazí srdce Márie.

Tento deň nie je sviatkom z tej príčiny, pre ktorú ani Veľký piatok nie je zasväteným sviatkom.

83. Na pamiatku čoho je slávnosť Nanebevzatia P. Márie?

Slávnosť Nanebevzatia Panny Márie 15. augusta je na pamiatku toho, že Ježiš Matku svoju, Panu Máriu, po smrti s telom i s dušou vzal do neba.

84. Na pamiatku čoho je slávnosť Narodenia P. Márie?

Slávnosť Narodenia Panny Márie ôsmeho septembra je na pamiatku jej narodenia a na upomenutie, by sme sa radovali, že sa narodila Mária, z ktorej sa počalo naše spasenie.

85. Čo vieme o slávnosti Mena Panny Márie?

Slávnosť Mena Panny Márie v nedeľu po Narodení P. Márie je k úcte preslávného mena P. Márie. Slávnosť táto uvedená bola po celom svete na pamiatku víťazstva príhovorom Panny Márie (r. 1683) vydobytého nad Turkami pri Viedni. Na tento deň udeľuje Cirkev plnomocné odpustky.

86. Čo vieme o slávnosti sv. ruženca?

Slávnosť svätého ruženca koná sa v prvú nedeľu v okt., je na pamiatku vydobytého víťazstva nad Turkami pri Belehrade (r. 1716), ktoré sa príhovorom Panny Márie, modlitbami svätého ruženca vzývanej, pripočíta.

j) Posvätenie chrámu

87. Čo je posvätenie chrámu?

Posvätenie chrámu je výročná oslava patróna chrámu alebo vysvätenia chrámu. Keďže sa v chráme v deň

jeho posvätenia odpustky udeľujú, preto na mnohých miestach tento deň menujú *odpustky*.

Deň posvätenia chrámu máme radostne svätiť, lenže nie s hukom a telesnými veselosťami, ale s radosťou srdca a s vrúcny m ďakováním, že Boh medzi nami zvolil si za prilytok také miesto, na ktorom nám mnohé dobrodenia každodenne preukazuje.

B) OBETA SV. OMŠE, SVIATOSTI A SVÄTENINY

88. Kedy plní Cirkev sv. úrad kňazský od Krista Pána jej daný?

Cirkev svätá *úrad kňazský*, od Krista Pána jej daný, plní, keď obetu svätej omše koná, sväté sviatosti vysluhuje a posvätenia a požehnania udeľuje.

I. OBETA OMŠE SVÄTEJ

89. Čo sa deje vo sv. omši?

Vo svätej omši obnovuje sa obeta Krista Pána na kríži; preto všetko, čo sa pri svätej omši deje, upomína na život a smrť Pána nášho Ježiša Krista.

90. Ako začína kňaz sv. omšu?

Kňaz pred schodíkmi oltára modlí sa striedavo s mništrantmi 42. Žalm, hovorí „*Konfiteor*“ všeobecné vyznanie hriechov a prosí za *odpustenie* hriechov na znamenie, že pokolenie ľudské po páde Adamovom hriech a trest jeho cítilo a po oslobodení z hriechov túžilo. Tieto modlitby menujú sa *stupňové*, pretože ich kňaz pri *stupňoch* oltára hovorí.

91. Čo činí kňaz po modlitbách stupňových?

Kňaz po *modlitbách stupňových* *vystupuje k oltáru* na znamenie, že pokolenie ľudské po páde Adamovom nestalo zavrnuté, lebo Boh prisľúbil mu Vykupiteľa, ktorý by ho od hriechov oslobodil. Potom ide na *pravú stranu*

nu oltára, a číta tam vchod sv. omše; to znamená prisľúbenie Mesiáša, čiže Vykupiteľa sveta.

92. Čo činí kňaz po vchode sv. omše?

Po vchode svätej omše kňaz zasá ide ku prostriedku oltára a hovorí tam striedavo s miništrantmi, ktorí tu ľud zastupujú, deväť razy „*Kyrie eleison*“ (Pane, zmiluj sa nad nami!); to znamená vrúcne volanie svätých Otcov, ktorí po príchode Mesiášovom vzdychali a jeho od Boha k vykúpeniu z hriechov vyprosili.

93. Čo činí kňaz po „*Kyrie eleison*“?

Po „*Kyrie eleison*“ kňaz hovorí „*Gloria*“, slová, ktoré anjeli po narodení Kristovom spievali; tým vyjavuje vďačnosť a radosť na tým, že Boh vyslyšal volanie svätých Otcov a že sa narodil prisľúbený Vykupiteľ.

94. Čo sa modlí kňaz po „*Gloria*“?

Po „*Gloria*“ kňaz sa modlí modlitby (*kollekty*); tým sa pripomína zjavenie Krista pastierom i mudrcom od Východu a obetovania Ježiša v chráme, tiež, že sa Ježiš rád modlieval k Otcovi nebeskému.

95. Čo činí kňaz po kollektách?

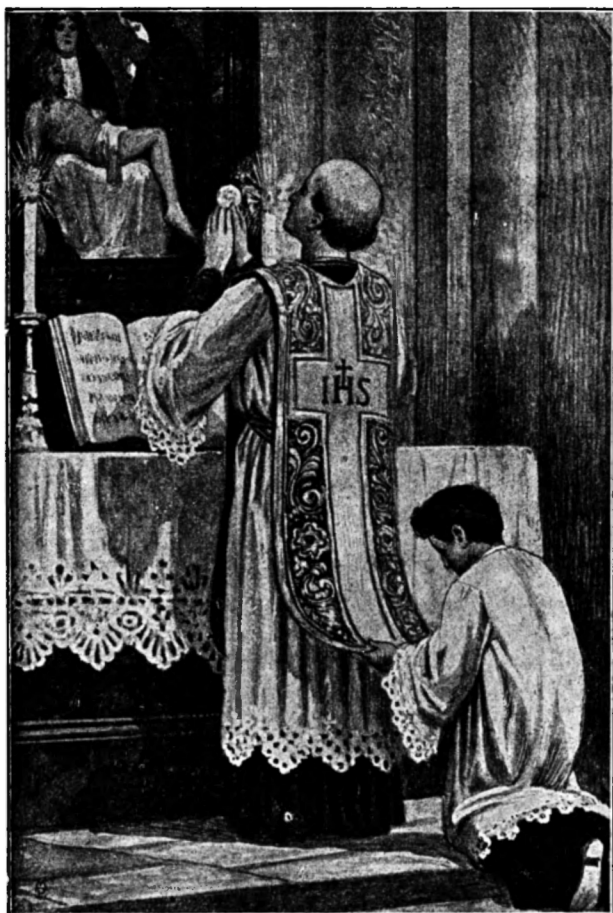
Po kollektách číta kňaz *epištolu*, čiastky z Písma svätého na znamenie, že Kristus Pán najprv poslal prorokov a potom sv. Jána Krstiteľa, ktorí ľud poučovali, napomínali a k jeho príchodu pripravovali.

96. Čo činí kňaz po epištole?

Po epištole kňaz ide na ľavú stranu oltára čítať *evanjelium* na znamenie, že Kristus Pán v tridsiatom roku veku svojho začal sám učiť a hlásať *evanjelium*.

97. Čo činí kňaz po evanjelie?

Po evanjelie kňaz sa modlí uprostred oltára „*Kredo*“, vyznanie viery, ktoré Ježiš Kristus učil a apoštolom i kňazom učil kázal, — na znamenie, že mnohí v Krista uverili, jeho učenie prijali a že kresťania-katolíci to isté učenie vyznávajú.

Pozdvihovanie.

98. Čo nasleduje po „Krédo“?

Po „Krédo“ nasleduje „Ofertorium“, obetovanie. To sa koná takto:

Kňaz pozdvihne na' malej mištičke hostiu (oblátku) a v kalichu víno, ktoré najprv s vodou pomiešal a prosí, aby Boh túto obeť milostive prijať ráčil; to označuje dobrovoľnú obeť Kristovu a jeho prípravu k nastávajúcemu horkému umučeniu.

Voda, ktorú kňaz s vínom mieša, znamená prirodzenosť ľudskú, ktorá v Kristu Ježišovi s prirodzenosťou božskou bola spojená.

99. Čo nasleduje po obetovaní?

Po obetovaní nasleduje *prefácia*, modlitba, v ktorej kňaz so všetkými nebeskými anjelmi velebí Boha a ďakuje za milosť vykúpenia; po nej tri razy hovorí „Sanctus“ (Svätý) a „Hosana na výsostiach“; to označuje slávný príchod Krista Pána do Jeruzalema, kde mu ľud ratolesti na cestu lámal a plesajúc volal: „Hosana, Synu Dávidovu!“

100. Čo nasleduje po prefácii?

Po prefácii nasleduje *Kánon*, to jest tiché modlitby, ktoré nám pripomínajú Kristovo umučenie. V modlitbách Kánonu kňaz sa modlí, aby Boh tú svätú obeť prijať a pápežovi, biskupom, i celému katolíckemu ľudu požehnať ráčil. Potom modlí sa za *tých živých*, ktorí sa jeho modlitbe odporúčali, na znamenie, že Kristus Pán s učeníkmi svojimi, s ktorými poslednú večer konal, na horu Olivovú vyšiel a tam padnúc na zem, za všetkých ľudí, najmä za učeníkov svojich sa modlil.

101. Čo činí kňaz po modlitbe za živých?

Po modlitbe za živých *kňaz drží ruky svoje nad hostiou s vínom*. V Starom zákone kládol kňaz ruky na baránka, pripraveného k obeť, na znamenie, že kladie naň hriechy ľudu, ktorý by mal za ne zomrieť ako ten baránok, ktorý za hriechy obetovaný bude. I kňaz Nového zákona kladie ruky na dary obetné, ktoré predstavujú Pána Ježiša, Baránka Božieho, ktorý vzal na seba hriechy

sveta a obetoval sa za ne na kríži, aby namiesto nás zadostučinil spravodlivosti Božej a tak nás vykúpil a spasil.

102. Čo činí kňaz po vzkladaní rúk na obetné dary?

Po vzkladaní rúk na obetné dary kňaz činí to isté, čo Kristus Pán pri poslednej večeri činil. Kňaz berie do rúk chlieb (hostiu), požehná ho a vraví: „Toto je telo moje.“ Potom vezme kalich, požehná ho a vraví: „Toto je kalich krvi mojej.“ A keď vyslovil tieto slová, chlieb sa premenil v opravdivé telo a víno premenilo sa v opravdivú krv Krista Pána. — Potom kňaz pokloniac sa, pozdvihuje jedno i druhé na znamenie, že Pán Ježiš bol na kríži povýšený.

103. Čo činí kňaz po pozdvihovaní?

Po pozdvihovaní kňaz spomína na mŕtvych, modlí sa, aby boli z múk z očistcových vyslobodení, — na pripomenutie, že duša Ježiša Krista po jeho smrti vstúpila do toho miesta, kde duše zomrelých spravodlivých boly, aby ich potešil.

104. Čo činí kňaz po spomienke na mŕtvych?

Po spomienke na mŕtvych kňaz sa modlí „Pater noster“ („Otčenáš“), pretože keď nás Ježiš smrťou svojou na kríži s Bohom smieril, môžeme už Otca nebeského menovať „Otcom naším“ a prosiť od neho všetko, za čo nás Pán Ježiš v modlitbe Pána prosiť naučil.

105. Čo činí kňaz po „Pater noster“?

Po „Pater noster“ kňaz rozlomí svätú hostiu a čiastočku z nej vloží do kalicha na znamenie, že Pánu Ježišovi po smrti bok kopijou prebodli a že z jeho srdca tiekla krv a voda.

106. Čo činí kňaz po lámaní sv. hostie?

Po lámaní svätej hostie kňaz tri razy bije sa v prsia, hovoriac: „Agnus Dei“, to jest „Baránok Boží, ktorý sní-

maš hriechy sveta, zmiluj sa nad nami" — na znamenie, že pri smrti Krista Pána zem sa triasla, skaly sa pukaly, a mnohí bili sa v prsia, hovoriac: „Zaiste človek tento bol Syn Boží, Baránok nevinný.“

107. Čo nasleduje po Agnus?

Po *Agnus* nasleduje *Kommunio* čiže *prijímanie*. Kňaz bijúc sa tri razy v prsia, hovorí: „Pane, nie som hodný, aby si vstúpil pod strechu moju (do srdca môjho)“; a prijíma pravé telo a pravú krv Krista Pána: to označuje, že Ježiša Krista s kríža sňali a do hrobu pochovali.

108. Čo činí kňaz po prijímaní?

Po *prijímaní* obráti sa kňaz k ľudu a hovorí: „*Domínus vobiscum*“ (Pán s vami), na znamenie, že Pán Ježiš z mŕtvych vstal a učeníkom svojim sa zjavil, a potom kňaz, modliac sa ešte za ľud, obráti sa zasa k ľudu a vraví: „*Ite, missa est*“, to jest: „Idte, omša svätá je dokončená!“ To znamená, že Ježiš štyridsiateho dňa po svojom z mŕtvych vstal a učeníkom svojim sa zjavil, a potom kňaz, svojim rozoslal apoštolov slovami: „Idte, učte všetky národy!“

109. Čo činí kňaz po „*Ite, missa est*“?

Po „*Ite, missa est*“ kňaz sa obráti k oltáru a prosiac ešte raz Boha, aby tú presvätú obeť prijať ráčil, zasa sa obráti k ľudu a dáva mu požehnanie — na pripomenutie, že Ježiš, keď bol dal požehnanie učeníkom svojim, vstúpil na nebesá a poslal im Ducha svätého.

110. Čím zakončuje kňaz sv. omšu?

Kňaz svätú omšu zakončuje *evanjeliom svätého Jána*, ktoré obsahuje v sebe tajomstvá vtelenia Krista Pána a vykúpenia nášho — na znamenie, že apoštoli po prijatí Ducha svätého rozišli sa do sveta hlásať evanjelium Kristovo, a rozširovať Cirkev svätú.

Sv. krst.

II. SVIATOSTI

111. Prečo ostanú kmotrovia s dieťaťom stáť vo dverách kostolných?

Kmotrovia ostanú s dieťaťom stáť vo dverách kostolných na znamenie, že len krst svätý otvára dvere do Cirkvi a bránu do neba.

112. Ako sa udeľuje sviatosť krstu?

Sviatosť krstu udeľuje sa týmto spôsobom:

1. *Kňaz pri dverách kostolných spýta sa kmotrov, ako sa má dieťa menovať, a dáva mu meno, aby dieťa zvláštneho orodovníka a ochrancu malo a podľa príkladu tohto svätého žilo.*

2. *Kňaz spýta sa dieťaťa: „Či sa odriekaš satanáša i všetkých skutkov jeho, i všetkej pýchy jeho?“ Kmotrovia odpovedajú: „Odriekam“. To preto, aby kresťan vedel, že nemôže byť pravým kresťanom, kto sa neodrieka diabla a skutkov jeho a nebojuje proti hriechu.*

3. *Kňaz sa ešte ďalej spýta: „Či veríš v Boha Otca... v Boha Syna... v Boha Ducha svätého...“ pretože len ten môže byť pripustený do spoločenstva kresťanov, kto má kresťanskú vieru.*

4. *Kňaz tri razy dýchne na dieťa; to znamená, že ako Boh dýchol na Adama z hlíny urobeného, aby mu dušu a život dal, a Spasiteľ dýchol na apoštolov, aby im Ducha svätého udelil, tak dieťaťu v krste dáva sa duchovný život a udeľuje sa Duch svätý s jeho milosťami.*

5. *Kňaz značí dieťa znamením sv. križa na čele a na prsiach na znamenie, že dieťa má vieru v Krista Ukrižovaného nielen v pamäti, ale i v srdci ustavične zachovávať a nielen slovami, ale i skutkami smele vyznávať.*

6. *Kňaz kladie do úst dieťaťa svätenú soľ na znamenie, že ako soľ dodáva pokrmom chuti a ich od porušenia chráni, aby tak človek v duchovných veciach vždy dobrú chuť nachádzal a od hniloby hriechu sa chránil.*

7. *Kňaz vyslovuje nad dieťaťom niektoré zaklínania zlého ducha na znamenie, že človek pred krstom pre hriech dedičný pod moc diabolskú patrila, ale krstom svätým, že z moci diabolskej oslobodený je.*

8. Kňaz *kladie pravicu na hlavu dieťaťa* na znamenie, že teraz je to dieťa pod ochranu Božiu postavené.

9. Kňaz mieša prach so slinou na blato a *dotýka sa ním uší a chripov (nosa) dieťaťa*, vraviac: „*Effeta*“, to jest: Otvor sa. To činí podľa príkladu Krista Pána, ktorý dotkol sa tak uší a jazyka hluchonemého, aby otvoril uši a jazyk a upamätáva tým dieťa, že má rado otvárať uši k počúvaniu a ústa k vyznávaniu učenia Božieho.

10. Kňaz *kladie štólu na dieťa* a uvádza ho do kostola ku krstiteľnici na znamenie, že dieťa vstupuje do Cirkvi svätej, aby jednúc s Kristom mal podiel v sláve nebeskej.

113. Čo činí kňaz pri krstiteľnici?

Pri krstiteľnici 1. kňaz *pýta sa dieťaťa ako predtým vo dverách chrámových*: „*Či sa odriekaš satanaša atď. . . či veríš v Boha Otca . . . atď.* (115, 2, 3)“, pretože Cirkev len toho prijíma za syna svojho, kto sa odrieka zlého a vyznáva pravé učenie Kristovo.

2. Kňaz *maže dieťa na prsiach a medzi lopatkami posväteným olejom*. Mazanie *na prsiach* znamená, že duša je milosťou Božou posilnená, aby proti nepriateľom vnútorným, to jest proti zlým žiadostiam bojovala; mazanie *medzi lopatkami* znamená, že duša je milosťou Božou posilnená, aby proti nepriateľom zovnútorým, proti svetu a diablu bojovala.

3. Kňaz *sa pýta dieťaťa*: „*Či sa chceš dať pokrstiť?*“, pretože Cirkev nikoho nenúti prijať krst svätý. Potom

4. *krstí dieťa* spôsobom od Krista ustanoveným: *leje na hlavu dieťaťa vodu*, hovoriac: „*M. (Adam, alebo Eva) ja ťa krstím v mene Otca, i Syna, i Ducha svätého. Amen*“: na znamenie, že duša krstom v mene najsv. Trojice od dedičného hriechu obmytá býva.

114. Čo činí kňaz po krste?

Po krste 1. kňaz *maže dieťa na hlave krizmou* na znamenie, že od tej chvíle dieťa *kresťanom* (pomazaným) menovať sa bude a že Kristovi prináleží.

Kňaz podáva pokrstenému biele rúcho na upamätovanie, že duša jeho je už od všetkej poškrvny hriechu čistá, a že dieťa čistotu duše ustavične má zachovávať.

3. Kňaz podáva pokrstenému horiacu sviecu na upamätovanie, že pravá viera má rozum jeho osvecovať, a svätá láska srdce jeho rozohrievať, a on že vždy má dobrým príkladom svietiť pred ľuďmi.

4. Kňaz prepúšťa pokrsteného slovami: „Id' v pokoj a Pán buď s tebou!“, aby ho pokoj a milosť Božia na všetkých cestách života sprevádzaly.

Výročný deň svätého krstu máme vždy pobožne sláviť: máme Bohu ďakovať, že v krste svätom hriechy nám odpustil a nás za synov svojich prijať ráčil; a máme obnoviť v sebe sľuby, ktoré kmtrovia miesto nás pri krste svätom činili.

2. Sviatosť birmovania

115. Ako sa udeľuje sviatosť birmovania?

Sviatosť birmovania udeľuje sa takto:

1. *Biskup zdvihnúc ruky*, modlí sa nad birmovancom, aby Boh Ducha svätého s jeho siedmimi darmi na nich soslal ráčil.

Birmovanci kľačia, majúc k modlitbe složené ruky, na znamenie, že apoštoli za desať dní v modlitbách Ducha svätého čakali.

2. Po vzývaní Ducha svätého *biskup pristupuje k birmovancom a kladie na každého ruky* na znamenie, že teraz sostúpil Duch svätý na birmovanca a že birmovaný napotom pod zvláštnou ochranou Ducha svätého postavený bude. Potom

3. *biskup maže birmovanca na čele v znamení sv. križa*, svätou krizmou, hovoriac: „Značím Ťa znakom križa a posilňujem ťa krizmou spasenia v mene Otca, i Syna, i Ducha svätého“, — na znamenie, že sa birmovanec za vieru Krista Ježiša nikdy nesmie hanbiť, ale že ju má slobodne a verejne všade vyznávať.

116. Čo je krizma?

Krizma je s balzomom smiešaný, od biskupa v Zelený štvrtok posvätený olej.

117. Čo tu znamená olej a čo balzam?

Olej znamená, že birmovanec býva posilnený, aby vieru svoju stále vyznával a podľa nej žil. *Balzam* znamená, že človek, ktorý milosti svätého birmovania verným ostáva, dušu svoju od hniloby hriechu zachráni a Iúbeznou vôňou čnosti Bohu príjemnou a vzácnou urobí.

Sviatosť birmovania.

118. Čo znamená krizma?

Krizma znamená milosti a účinky sviatosti birmovania.

119. Čo činí biskup po mazaní sv. krizmou?

Po mazaní svätou krizmou 1. *biskup udrie birmovanca Iahúanko po líci* na znamenie, že od teraz má byť hotový pre meno a vieru Ježiša Krista s milosťou Ducha svätého rozličné protivenstvá trpezlivo znášať, áno, i smrť podstúpiť.

2. *Biskup*, udrúc birmovaného, vraví: „*Pax tekum*“ („Pokoje s tebou“) na znamenie že milosť Ducha svätého bude birmovanému vždy útechou a vnútorným pokojom vo všetkých protivenstvách, ktoré za vieru a spasenie svoje znášať musí.

120. Čo činia kmtrovia pri udeľovaní sviatosti birmovania?

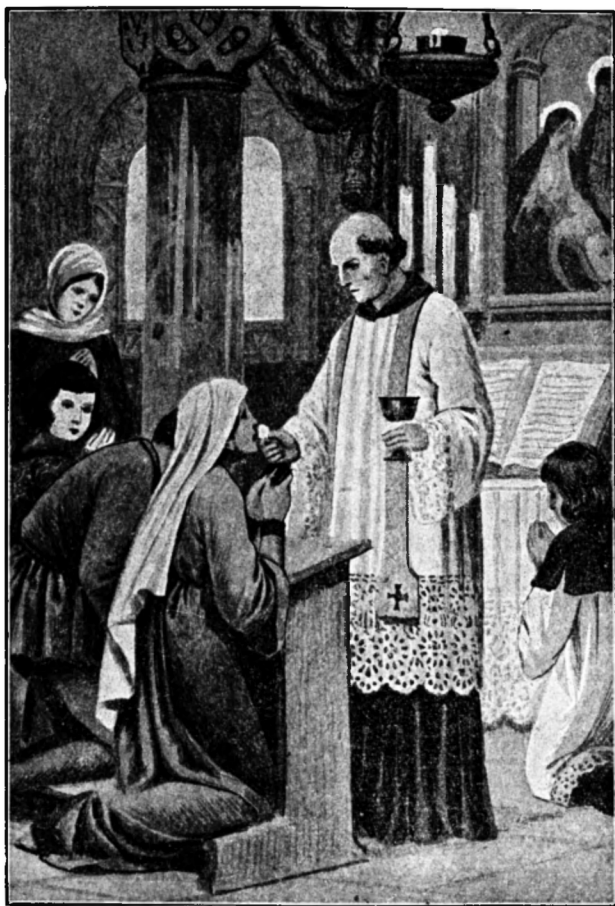
Pri udeľovaní sviatosti birmovania *kmtrovia stoja za birmovancom a držia pravú ruku na jeho ramene*, na znamenie, že sa chcú starať o to, aby obirmovaný pravú vieru stále vyznával a podľa nej žil; preto *musia byť birmovní rodičia dobrí a už obirmovaní katolíci*.

Z kostola nesmú birmovní rodičia svoje birmovné dietky viesť do krčiem na zábavu a kratochvíľu, kde často k nemiernosti v jedení a pití a k rozpustilosti zvedené bývajú. Deň birmovania majú birmovanci stráviť pobožne, v spasiteľných rozjímانيach a v čítaní nábožných kníh.

3. Sviatosť Oltárna

121. Prečo menujeme Sviatosť Oltárnu oltárnou Sviatosťou a ako ju ešte menujeme?

Sviatosť Oltárnu menujeme oltárnou, pretože sa na oltári koná a uschováva. Túto sviatosť menujeme i *Božím Telom*, keďže najsvätejšie telo Pána obsahuje; *večera Pána*, keďže ju Pán Ježiš pri poslednej večeri ustanovil; *prijímanie*, pretože v nej Krista prijímame; *potrava na cestu*, obyčajne, keď sa Božie telo chorým podáva, lebo ono je pokrmom duše našej, ktorý ju na ceste k nebu posilňuje.

Sviatosť Oltárna.

122. Aký je chlieb ku Sviatosti Oltárnej?

Chlieb ku Sviatosti Oltárnej je nekvasený a z čistej pšeničnej (žitnej) múky a z vody; pretože Kristus Pán v deň ustanovenia Sviatosti Oltárnej taký chlieb požíval, a na upomenutie, že pred prijímaním starý kvas hriechu a neprávosti zo srdca svojho vyčistiť máme.

123. Akého chleba sa upotrebuje za našich časov k Sviatosti Oltárnej?

Za našich časov sa upotrebuje k Sviatosti Oltárnej tenkých oblátok, lebo taký chlieb bez nákazy ďalej trvá a ľahko sa dá požívať.

Tenký chlieb, ktorý kňaz pri svätej omši prijíma, menujeme hostiou a obetnými darmi, lebo latinské slovo *hostia* znamená obetný dar. Tenké chleby však, v ktorých sa Sviatosť Oltárna veriacim podáva, menujeme *partikule*, čo v latinskej reči znamená menšie čiastky, pretože kedysi tie veľké hostie lámali na čiastky, ktoré veriaci prijímali.

124. Čo znamenajú obrazy na hostiách a partikulách?

Obrazy na hostiách a partikulách, ako križ, bažanok, meno Ježiš (J. H. S., t. j. Ježiš, hriešnikov Spasiteľ) znamenajú toho, ktorý je pod spôsobom chleba vo Sviatosti Oltárnej prítomný.

a) Prijímanie

125. Prečo podáva Cirkev sv. Sviatosť Oltárnu k prijímaniu len pod spôsobom chleba?

Cirkev svätá podáva *Sviatosť Oltárnu* veriacim *k prijímaniu len pod spôsobom chleba*: 1. aby svätú krv od zneuctenia zachovala*; 2. aby prijímanie svätej sviatosti všetkým uľahčila** a 3. aby pravé učenie, že pod každým spôsobom celý Kristus a celá Sviatosť Oltárna sa prijíma, proti kacírom chránila.

* Pri stisku ľudu by mohla byť rozliata.

** Mnohí vína buďto požívať nemôžu, buďto v chorobe nesmú, mnohým zasa sa z jedného kalicha po iných piť hnuší; v lete víno skysne, v zime zmrzne.

126. Ako dáva kňaz prijímať Sviatosť Oltárnu?

1. Prv, ako kňaz dáva prijímať, miništrant hovorí *verejné vyznanie hriechov* (Konfiteor) a kňaz modlí sa nad prijímajúcimi, aby sa Boh nad nimi zmiloval a odpustenie hriechov im dať ráčil; pretože len ľútostivé vyznanie hriechov a ich odpustenie činí človeka hodným, aby s úžitkom prijal najsvätejšiu sviatosť.

2. Potom kňaz *ukazuje svätú partikulu* so slovami: „*Ajhľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta*“; aby povzbudil prijímajúcich k živej viere a k pevnej dôvere v Ježiša Krista, ktorý ako nevinný baránok sa obetoval za ich hriechy.

3. Zatým kňaz tri razy opakuje s prijímajúcimi: *Pane, nie som hodný, abys' vošiel pod strechu moju, ale povedz len slovom a bude uzdravená duša moja*“; na znamenie, že Baránka Božieho je hodný prijať len ten, koho Boh toho hodným urobí. Prijímajúci bijú sa pri tých slovách v prsia, lebo uznávajú svoju nehodnosť.

4. Potom kňaz *podáva prijímajúcim Telo Božie*, hovoriac: „*Telo Pána nášho Ježiša Krista zachovaj tvoju dušu k večnému životu!*“

b) Sviatosť Oltárna uschovaná je vo svätostánku

127. Kde sa uschováva Sviatosť Oltárna?

Sviatosť Oltárna uschováva sa na oltároch vo svätostánku: tam plní Kristus Pán, čo prisľúbil pred svojím nanebevstúpením, hovoriac: „*Hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta*“ (Mat. 28, 30.), a prijíma od nás poklonu a modlitbu.

128. Ako prebýva Kristus Pán vo svätostánku?

Vo svätostánku prebýva *Kristus Pán pod spôsobom hostie v monštrancii*, to jest v sklenej, obyčajne zlatou žiarou ozdobenej schránke, v ktorej sa Velebná Sviatosť pod spôsobom chleba v zlatom polmesiačku, ako by na tróne, veriacim ku poklone ukazuje. Tam prebýva Kristus Pán i *pod spôsobom partikul* v kalichu, v ktorom sa Božie Telo k prijímaniu uschováva a ktoré menujeme cibórium.

Prítomnosť Ježiša Krista v svätostánku požaduje, aby sme ho tu často a radi navštevovali, a jemu v najhlbšej pokore sa klaňali, jemu z vďačnosti a lásky srdce svoje obetovali a jeho o radu a potechu v zármutku, o pomoc a posilu v nebezpečenstve i v nedostatku, najmä však o milosť Božiu prosili.

c) Uctenie Sviatosti Oltárnej

129. Ako povzbudzuje Cirkev sv. veriacich k ucteniu Najsv. Sviatosti?

Cirkev svätá povzbudzuje veriacich k ucteniu Najsv. Sviatosti, keď ju vystavuje k verejnej poklone, alebo slávnym spôsobom ustanovuje nosiť na procesiách a k chórým.

Vystavenie Sviatosti Oltárnej deje sa pod službami Božími. Kňaz na konci služieb Božích dáva ľudu *požehnanie so Sviatosťou, nič nehovoriac*; lebo keď Ježiš sám požehnáva, netreba, aby jeho sluha hovoril slová požehnaní. *Ľud pod požehnaním so Sviatosťou klačí a bije sa v prsia* na znak svojej nehodnosti a poníženosti pred nekonečnou velebnosťou Božou.

Katolíci, kedykoľvek sa stretnú s kňazom, ktorý nesie Božie Telo, padajú na kolená, aby sa s vrúcnu pobožnosťou Pánu Ježišovi vo Sviatosti Oltárnej klaňali a takým spôsobom verejne vyznali svoju katolícku vieru.

4. Sviatosť pokánia

130. Ako sa koná sviatosť pokánia?

Sviatosť pokánia koná sa takto:

1. Po náležitom spytovaní svojho svedomia *kľakne si kajúcnik pred kňazom a prosí o požehnanie*, aby sa mohol vyspovedať zo všetkých hriechov. *Hriešnik klačí pred kňazom*, pretože sa musíme pokoriť* pred tým, koho prosíme o milosť, a padať na kolená pred trónom Boha, ktorého prosíme o odpustenie hriechov: lebo kňaz je pri spovedi ustanovený namiesto Boha.

2. *Kňaz modlí sa nad kajúcnikom*, aby Boh otvoril jeho srdce i ústa, aby sa zo všetkých hriechov úprimne a

* Sv. Peter kľakol na kolená, keď v lodi na jazere Genezaretskom vyznal sa za hriešnika. Podobne pred Kristom Pánom učinil Tomáš, keď uveril, že On je Syn Boží a vyznal svoju predošlú neveru.

Sviatosť pokánia.

náležite vyspovedal; a žehná kajúcnika znakom svätého kríža, aby sám Ježiš Kristus pri spovedi riadil jeho srdce i ústa.

3. Po prijatom požehnaní *hovorí kajúcnik verejné vyznanie hriechov*: „Ja biedny hriešnik spovedám sa atď.“ a žaluje na seba zo *všetkých* hriechov svojich; pretože len vtedy môže kňaz súdiť, či kajúcnik je hodný odpustenia a milosti Božej, keď kajúcnikove hriechy z jeho úst pozná.

4. *Kajúcnik* po náležitom vyznaní svojich hriechov *lútuje za hriechy, sľubuje*, že viacej nebude hrešiť a prosí za spasiteľnú pokutu a rozhrešenie; pretože kňaz len vtedy môže dať rozhrešenie, keď ho kajúcnik uistí, že za hriechy lútuje a opravdivú vôľu má polepšiť svoj život a za hriechy zadosť urobiť.

5. Duchovný otec dáva kajúcnikovi spasiteľné naučenie, nakladá mu pokánie a udeľuje *rozhrešenie*, žehná-
júc ho svätým krížom na znamenie, že kňaz neudeľuje rozhrešenie sám od seba, ale namiesto samého Ježiša Krista, ktorý nám odpustenie hriechov zaslúžil svojou smrťou na kríži.

5. Posledné pomazanie

131. Prečo menujeme sviatosť posledného pomazania tak?

Sviatosť posledného pomazania menujeme tak preto, že chorý po tomto pomazaní nijakú inú sviatosť už viac neprijíma, v ktorej by svätým olejom pomazaný bol; a *nie preto*, že by azda chorý po prijatí tej sviatosti umrieť mal; posledné pomazanie často obľahčuje chorobu, ba i zdravie prinavracuje, ak to k duševnému spaseniu chorého slúži.

132. S ktorými sviatosťami sa sviatosť posledného pomazania obyčajne udeľuje?

Posledné pomazanie obyčajne udeľuje sa spolu so sviatosťou pokánia a so Sviatosťou Oltárnou, a vtedy tieto sviatosti spolu menujeme sviatosťami umierajúcich; a udeľovanie sviatosti umierajúcich menujeme *zaopatrovaním chorých*.

Posledné pomazanie.

133. Ako sa koná zaopatrenie chorých?

Zaopatrenie chorých koná sa týmto spôsobom:

1. *Kňaz, vojdúc do príbytku chorého, hovorí: „Pokož domu tomuto a všetkým prebývajúcim v ňom!“*, na znamenie, že sa chorý nemá báť prichodu kňaza; lebo zaopatrenie neprináša smrť, ale liek nebeský pre chorú dušu a slabé telo.

2. *Kňaz položí Božie Telo na stôl a pokropí chorého svätenou vodou na upomenutie, že s veľkou čistotou duše má prijať sviatosť posledného pomazania a ak jeho duša nie je čistá, má ju očistiť svätou spoveďou.*

3. *Kňaz vyslyší spoveď chorého a dá mu prijať Božie Telo obyčajným spôsobom a potom mu ide udeliť posledné pomazanie.*

134. Ako sa udeľuje sviatosť posledného pomazania?

1. *Kňaz kladie ruky na hlavu chorého na znamenie, že chorý odporúča sa do osobitnej ochrany Božej a preto sa pritom kňaz modlí, aby Boh tým vzkladaním rúk a prihovorou všetkých svätých všetku moc zlého ducha od chorého odvrátil ráčil.*

2. *Po modlitbe maže kňaz chorého v podobe kríža na očiach, na ušiach, na nose, na ústach, na rukách a na nohách, prosiac Boha, aby tým mazaním a pre milosrdenstvo svoje chorému odpustiť ráčil všetky hriechy, ktoré týmito piatimi smyslami spáchal.*

3. *Po mazaní svätým olejom modlí sa kňaz za duchovné a telesné zdravie chorého a podáva mu kríž k bozkaniu, na upamätovanie, že vo svojej chorobe má sa chorý s Kristom tešiť, s Kristom trpieť a s Kristom umierať.*

5. *Naposledy udelí kňaz zomierajúcemu alebo v nebezpečenstve života postavenému generálnu absolúciu, ktorá nie je rozhrášenie, ale len požehnanie, s ktorým sa umierajúcemu udeľujú plnomocné odpustky, ak sa vyspovedal a prijal Sviatosť Oltárnu, alebo ak by to chcel vykonať, keby bol ešte pri smysloch.*

135. Čo znamená mazanie olejom pri udeľovaní sviatosti posledného pomazania?

Mazanie olejom znamená milosť posilnenia, ktorá sa chorému udeľuje v sviatosti posledného pomazania; lebo

ako olej *hojí* rany, *posilňuje* údy tela a *obľahčuje* bolesti, tak sviatosť posledného pomazania *hojí* rany hriechov, *posilňuje* v trápení a v pokušeniach, najmä v poslednom boji a *obľahčuje* často chorobu, ba i zdravie získa chorému, ak to slúži k jeho duševnému spaseniu.

Domáci sú povinní starať sa o to, aby chorý neodkladal dať sa zaopatriť sviatosťami, ale aby sa dal zaopatriť, zakaiaľ je ešte pri dobrej pamäti a keď i svätú spoveď vykonať vládze.

6. Posvätenie kňazstva

136. Čo udeľuje napred biskup tým, ktorí na kňazstvo majú byť posvätení?

Tým, ktorí na kňazstvo majú byť posvätení, udeľuje biskup vzkladaním rúk a modlitbou *napred šesť posvätení*, ktorými dostávajú moc a milosť ku konaniu niektorých cirkevných služieb.

Šestoro posvätení sú stupne, po ktorých sa mužovia, venovaní cikrevnej službe, dostávajú k hodnosti kňazskej, lebo oltár, na ktorom kňaz koná najsvätejšiu službu Božiu, je sväté miesto, ku ktorému vedie viac stupňov.

137. Ako udeľujú biskupi posvätenie kňazstva?

Posvätenie kňazstva biskupi udeľujú týmto spôsobom: Pod sv. omšou po epištrole:

1. *Povolání na kňazstvo padnú svojou tvárou na zem pred oltárom na vyznanie, že sú síce nehodní tak dôstojného úradu, ale že chcú svetu odumrieť a celkom sa Bohu zasvätiť.*

2. *Keď povolání na kňazstvo ležia tvárou na zemi, biskup modlí sa s prítomnými kňazmi litánie ku všetkým svätým, aby sa prihovárali u Boha, aby tých vyvolených požehnať, posvätiť a pomazať ráčil.*

3. *Po litániách vstanú vyvolení a biskup a ostatní kňazi vzkladajú svoje ruky na hlavu každého z nich na znamenie, že Duch svätý zostupuje na nich, aby kňazský úrad mohli náležite a sväte konať.*

4. *Potom biskup vyvolenému na kňazstvo preloží štólu cez prsia v podobe kríža na upamätovanie, že kňazskú*

Posvätenie kňazstva.

moc, ktorú predstavuje štóla, bude náležite konať, ak ustavične zachová v svojom srdci lásku k Ukrižovanému.

5. *Potom biskup oblečie vyvoleného do ornátu* (kňazské vrchné omšové rúcho) na znamenie, že kladie na neho bremeno kňazského úradu. Na tom ornáte je zadná čiastka svinutá na znamenie, že vyvolený všetku kňazskú moc ešte neprijal.

6. *Biskup maže vyvoleným predné dva prsty a dlane svätým olejom* na znamenie, že ich ruky sú posvätené a dostaly moc Božieho Tela sa dotýkať a požehnanie v mene Božom udeľovať.

7. *Biskup podáva posvätenému kalich s vínom a kališnú mištičku s hostiou*, čím vyznamenáva to, čo pri podávaní hovorí k nemu: „Prijmi moc, prinášať Bohu obeť a slúži omšu ako za živých tak i za mŕtvych.“

8. *Pred obetovaním prinesie každý novoposvätený biskupovi horiacu sviecu*, na znamenie svojej horúcej lásky k Bohu i k ľuďom, z ktorej seba odovzdáva Božej službe.

9. Od tej chvíle, čo biskup posväteným podal kalich a kališnú mištičku, *čítajú oni kľačiac nahlas svätú omšu a prijímajú z biskupovej ruky, ale len pod spôsobom chleba* na znak, že prijímanie pod obojím spôsobom ani kňazom nie je nevyhnutne potrebné.

10. Po svätom prijímaní *hovorí novoposvätený apoštolské vyznanie viery*; pretože kto má učiť vieru Kristovu, sám musí byť pevný v nej.

11. Po vyznaní viery *vloží biskup svoje ruky na hlavu novoposväteného kňaza*, hovoriac: „Prijmi Ducha svätého ktorým odpustiš hriechy, odpúšťajú sa im a ktorým ich zadržiš, zadržané sú!“ Potom sa mu dolu spustí dosiaľ svinutá časť ornátu na význam, že je mu už daná úplná kňazská moc.

12. *Naposledy vezme biskup obidve ruky novoposväteného do svojich* a spýta sa ho: či sľubuje jemu a jeho nástupcom úctivosť a poslušnosť. A na odpoveď: „Sľubujem“ bozká ho so želaním: „Pokoľ Pána buď vždycky s tebou!“

Kňazi sú námestníci Boží a rozdavači milostí Božích, preto im máme preukazovať úctivosť. Kňazi sú naši duchovní otcovia a vodcovia na ceste k Bohu; preto máme byť k nim dôverní.

7. Stav manželský

138. Prečo tí, ktorí do stavu manželského vstupujú, musia byť predtým tri razy v kostole ohlašovani?

Tí, ktorí do stavu manželského vstupujú, musia byť napred tri razy v kostole *ohlašovani*, aby prekážky, pre ktoré by sobášení byť nemohli, najavo vyšly; lebo každý, kto by o nejakej prekážke niečo vedel, musí takúto oznámiť na fare.

Prekážky sobáša sú: krvné príbuzenstvo, ako sú bratia a sestry, bratanci a sestrenice, vlastníci a vlastnice; duchovné príbuzenstvo, aké je medzi kmotrami a krstnými; švagorstvo, nerovné náboženstvo, s inou osobou ešte trvajúci manželský sväzok atď.

139. Ako sa koná sobáš?

Sobáš sa koná týmto spôsobom:

1. Ženich a nevesta prídu do kostola so svedkami a *prikladnú k oltáru* na znamenie, že od Boha žiadajú a prijímajú milosť sviatosti stavu manželského.

2. Kňaz *spýta sa ženíchov, či slobodnou vôľou a z lásky* vstupujú do stavu manželského, a svedkov sa pýta, či o nejakej prekážke medzi ženichmi nevedia; aby totižto mladoženisi sviatosť túto nedovolené, alebo neplatne neprijali.

3. Kňaz *žehná prstene mladoženíchov* a nastýka prsteň ženíchov na prst neveste a prsten nevestin na prst ženíchov na napomenutie, že ako ten prsteň nemá začiatku ani konca, tak aj ich vernosť má byť večná a nerozdelená.

4. Potom *spýta sa kňaz mladoženíchov, či ozaj chcú sa sobrať a povinnosť stavu manželského svedomite plniť*; lebo len vtedy môžu hodne prijať *požehnanie*, ktoré im kňaz udeliť chce, keď je to ich úprimná vôľa.

5. Len čo mladoženisi svoju úprimnú vôľu vyjavi-
li, že chcú do stavu manželského vstúpiť a jeho povinnosti plniť, *kňaz sa modlí*, aby Boh milosťou svojou potvrdil to požehnanie, ktoré mladoženichom v znamení svätého kríža udeľuje.

6. Po požehnaní mladoženisi *podajú si pravé ruky* na znamenie, že chcú v každej potrebe sebe pomocnú ruku podávať, lásku a vernosť sebe zachovávať a že nikdy jeden druhého neopustia.

7. *Kňaz viaže spojené ruky mladoženíchom štólou* na znamenie, že ich manželstvo je mocou kňazskou potvrdené, aby bolo sväté a nerozviazateľné: — a žehná ich znamením svätého kríža na upamätovanie, že milosť Božia vo sviatosti stavu manželského zo zásluh Ukrižovaného Ježiša Krista sa udeľuje.

8. Po sviazaní rúk štólou *ženisi prisahajú*, klačiac, a s dvoma prstami položenými na krížik jeden za druhým, že sa vospolok až do smrti milovať budú a že sa v nijakom protivenstve neopustia.

9. Po tejto prisaha *dá kňaz ženíchom krížik bozkaf* na znamenie, že keď budú Krista Pána vrúcne milovať a v neho vždy dôverovať, vtedy zostanú verní tejto prisaha až do smrti.

10. Naposledy *kňaz pokropí ženíchov* svätenou vodou na znamenie *želania*, aby požehnanie nebeské ako rosa na nich sostupovalo, — a *na napomenutie*, aby milosť Božiu, ktorú obsiahli, čistotou srdca svojho vždy zachovávali.

III. SVATENINY

1. Posviacania

140. Čo sú posviacania?

Posviacania sú modlitby cirkevné, ktorými isté veci k službám Božím sa označujú a určujú; Cirkev posväcuje: kostoly, cintoríny, oltáre, zvoný, omšové rúcha a nádoby, oleje, veľkonočnú sviecu atď.

2. Žehnania

141. Čo sú žehnania?

Žehnania sú modlitby, ktorými Cirkev prosí Boha, aby pre zásluhy Ježiša Krista a na orodovanie svätých niektorú osobu do ochrany svojej prijal a všetkým dob-

rým obdaril, alebo aby *upotrebovanie nejakej veci* požehnal, žeby tým, ktorí ju upotrebovať budú, na tele i na duši užitočná bola.

142. Čo žehná Cirkev?

Cirkev žehná osoby, ako: mladoženíchov, šestinedielku, veriacich, živých i mŕtvych, — a veci, ako: popol, palmové ratolesti, sviece, kadidlo, zlato, kriedu, vodu, víno, soľ, pokrmý, úrodu zeme, križe, obrazy atď.

a) Žehnanie osôb

1. Žehnanie šestinedielky

Ako Panna Mária Ježiša Krista v chráme Jeruzalemskom Bohu Otcu predstavila a za neho obetu, dvoch holúbkov, dala, tak prichádzajú matky kresťanské po pôrode s dieťaťom svojím do chrámu na „úvod“, aby dieťa svoje Bohu obetovaly, obetu nejakú dali a požehnanie od kňaza sebe vyprosily.

143. Ako sa koná žehnanie čiže úvod šestinedielky?

Žehnanie šestinedielky čiže úvod koná sa týmto spôsobom:

1. Šestinedielka očakáva kňaza vo dverách chrámových na znamenie poníženosti svojej, s ktorou o požehnanie Cirkev prosí.

2. Tam šestinedielka dostane do ruky rozžatú sviecu na znamenie, že kňaz ide sa nad ňou modliť, aby jej Boh dožičil milosti, aby dieťa svoje vo svetle pravej viery a v horúcej láske k nej vychovala.

3. Po modlitbách kňaz podá šestinedielke štólu a uvádza ju do chrámu pred oltár na znamenie, že Cirkev svätá uvádza uzdravenú matku i dieťa na milosť Božiu.

Pri oltári číta kňaz evanjelium o očisťovaní Panny Márie a pokropí šestinedielku svätenou vodou na znamenie, že jej obetovanie tým milšie bude u Boha, čím čistejšie bude jej srdce a čím viac sa bude usilovať kresťanským vychovávaním čistotu a nevinnosť dieťaťa svojho zachrániť.

2. Požehnanie sv. Blažeja

144. Čo vieš o požehnaní sv. Blažeja?

Na deň sv. Blažeja vezme kňaz *dve požehnané horiace sviece* a prikladá ich *križom k hrdlu* veriacich, hovoriac: „Orodovaním svätého Blažeja, biskupa a mučenika, nech ťa ochráni Pán od všetkého a od akéhokoľvek boľenia hrdla. V mene Otca, i Syna, i Ducha svätého. Amen.“ To sa koná pre zázrak, ktorým sv. Blažej kedysi dieťa istej nábožnej matky sv. *križom* od smrti vyslobodil. Dieťaťu totižto spriečila sa rybacia kostička v hrdle, tak, že nijakým prirodzeným spôsobom vytiahnutá byť nemohla.

Žehnanie mŕtveho tela (Pohreb)

145. O čo prosí kňaz i veriaci pri pohrebe?

Pri pohrebe *kňaz i veriaci* prosia, aby Boh zomrelému večné odpočinutie a slávu nebeskú dať ráčil.

146. Prečo kropí kňaz mŕtve telo svätenou vodou?

Kňaz *kropí mŕtve telo* svätenou vodou na znamenie prosby, aby Boh zomrelého od všetkej škvrny hriechu očistiť ráčil.

147. Prečo okiadza kňaz mŕtve telo kadidlom?

Kňaz *mŕtve telo kadidlom okiadza* na znamenie žiadosti, aby naša prosba za zomrelého ako dym kadidla k nebu vystupovala a ako vôňa kadidla Bohu príjemná bola.

148. Čo sa deje pri pohrebe cestou na cintorín?

Pri pohrebe cestou na cintorín 1. *zvonia zomrelému na úctu, ktorou* Cirkev svojho veriaceho na večný pokoj sprevádza a živým na napomenutie, že sa za zomrelého brata (sestru) modliť majú; 2. *spievajú kajúcny žalm Miserere na upomenutie, že i my musíme umrieť a že pokánie* činiť máme, dokiaľ žijeme.

149. Prečo dávajú mŕtve telo do zeme?

Mŕtve telo dávajú do zeme, lebo ono je zo zeme urobené a do zeme sa navracia, dokiaľ ho hlas Sudcu k životu nevzkriesi.

150. Prečo zasadzujú na hrob pochovaného kríž?

Na hrob pochovaného zasadzujú kríž, lebo kríž je znakom nádeje života večného; pretože na kríži zomrel Ježiš, ktorý slávne z mŕtvych vstal, a kríž bude sa v sláve skvieť na nebi, keď niekedy i my vstaneme z hrobov svojich.

b) Žehnanie vecí

151. Ako žehná Cirkev sv. všetky veci?

Cirkev svätá všetky veci žehná 1. znamením svätého kríža, pretože nám Ježiš Kristus na kríži všetko požehnanie zaslúžil.

Kňaz pri žehnaní kropí veci svätenou vodou, aby tí, ktorí ich budú upotrebovať, od všetkej nečistoty a nebezpečenstva tela boli zachránení a na upamätovanie, že žehnaných vecí z čistého a nábožného úmyslu, na čisté ciele, a nie z povery máme upotrebovať.

1. Žehnanie vína na deň sv. Jána Evanjelistu

152. Prečo žehná Cirkev sv. víno na deň sv. Jána Evanjelistu?

Cirkev svätá na deň sv. Jána Evanjelistu žehná víno na pamiatku toho zázraku, keď sv. Ján jed, na pitie mu podaný, neškodným urobil. Víno žehnajúci kňaz prosí Boha, aby sme nápoje bez uškodenia mohli požívať; v požívaní vína máme teda byť mierni a Boha neurážať.

2. Žehnanie sviec

153. Čo vieme o svieчках, ktoré Cirkev žehná na slávnosť Očisťovania Panny Márie?

Cirkev na slávnosť Očisťovania Panny Márie sviečky žehná, ktoré Pána Ježiša označujú. Veriaci dávajú tieto sviečky do rúk umierajúcim, aby sa títo celkom odovzdali Ježišovi, ktorý ich dušu z tmavej smrti do svetla večného k Otcovi nebeskému vypevadí.

C) SLUŽBY BOŽIE

154. **Ako plní Cirkev sv. úrad pastiersky, od Krista Pána jej daný?**

Cirkev svätá *úrad pastiersky*, od Krista Pána jej daný plní, keď veriacich *službami Božími* vedie po ceste k spaseniu.

155. **Čo je služba Božia?**

Služba čiže pocta Božia je vôbec každé plnenie vôle Božej a skutok, ktorý na chválu mena Božieho konáme; pod službami Božími ale rozumieme najmä tie *úkony*, ktorými Bohu najvyššiu úctu dávame, keď sa jemu klaniam, jeho o pomoc prosíme a jemu za obsiahnuté dobrodeňnia ďakujeme.

156. **Aká môže byť služba čiže pocta Božia?**

Služba čiže pocta Božia môže byť vnútorná alebo zovnútoraná. *Vnútoraná* služba Božia je, keď Boha v myslí svojej a v srdeci svojom ctíme, bez toho, žeby sme to zovnútoranými znakmi najavo dávali. *Zovnútorané* slúžime Bohu, keď vnútornú poctu i zovnútoranými znakmi najavo dávame.

157. **Ako môžeme Bohu slúžiť zovnútorne?**

Bohu *zovnútorne* môžeme slúžiť buďto *súkromne* sami v každom čase a na každom mieste, alebo *verejne* s inými veriacimi na mieste a v čase od Cirkvi sv. k službám Božím určenom alebo dovolenom.

I. KOSTOL

158. **Kde sa katolíci schádzajú na služby Božie?**

Katolíci na služby Božie schádzajú sa do domu, ktorý sa menuje *kostol*, *chrám Pána*, *dom Boží*, pretože sa v ňom len Pánu Bohu slúži.

159. **Čo vieme o veži na kostole?**

Vysoká veža na kostole je *prst*, ktorý ukazuje k ne-

besám, do tej opravdivej vlasti našej, aby sme sa do nej dostať usilovali.

Na *samom vrchu* veže je *kríž* na znamenie, že Ukrižovaný Ježiš je to najvyššie dobro. Kríž stojí na *guli*, ktorá predstavuje svet, na znamenie, že Kristus na kríži svet vykúpil a nad ním zvíťazil, a že sa do toho kostola schádzavajú tí, ktorí na svete vieru Ukrižovaného Pána Ježiša vyznávajú.

Vo vežiach visia zvony, ktoré veriacich na služby Božie do kostola svolávajú a k modlitbe povzbudzujú.

160. Čo vidíme v kostole hneď pri dverách?

Keď do kostola vchádzame, hneď pri dverách vidíme *sväteničku* (kropeničku) čiže nádobu so svätenou vodou, ktorou sa kropíme na upamätovanie, že len s čistým a nepoškvrneným srdcom máme do chrámu vstupovať.

161. Čo je obyčajne nad vchodom chrámovým?

Nad vchodom chrámovým obyčajne je *chór* (pavlač), vyvýšené miesto na spev a hudbu, kde najväčšie miesto zaujme *organ*. To je hudobný nástroj k zbožnému spevu a k oslavovaniu služieb Božích.

162. Ako menujeme priestor, kde sa ľud shromažďuje?

Priestor, kde sa ľud shromažďuje a kde sú lavice, menujeme *loď chrámová*, pretože sa chrám porovnáva s lodičkou, z ktorej Ježiš ľud, na brehu stojaci, vyučoval (Luk. 5, 3.); tiež preto, že sa tam shromažďujú údovia Cirkvi sv., ktorá sa často menuje lodičkou sv. Petra.

163. Čo vyniká hlavne v lodi chrámovej?

V lodi chrámovej vyniká hlavne 1. *kazateľnica*, s ktorej kňazi kázne mávajú. Obyčajne býva s vrchu holubiou, znamením Ducha svätého označená, pretože čo sa odtiaľ ohlasuje, to nie je múdrosť ľudská, ale slovo Božie.

2. *Krstiteľnica*, v ktorej je voda ku krstu a ktorou sme i my za synov Božích a spoludedičov Kristových boli prijatí, *upamätáva* nás na sľuby, ktoré sme niekedy pri krste urobili, že totižto v Boha veriť, jeho svätú vôľu plniť a nevinnosť svoju až do smrti budeme zachovávať.

Kostol.

3. *Spovedelnica* alebo súdna stolica milosrdenstva Božieho, kde na seba samých žalujeme, hriechy svoje vyznávame a odpustenia dostávame, *napomína nás*, aby sme, kedykoľvek sme do ťažkého hriechu upadli, hneď pomoc proti nemu v nej hľadali, aby nezapadlo slnce nad nami skôr, ako by sme od námestníka Božieho, od kňaza, odpustenie hriechov obsiahli.

4. *Zástavy, ktoré sú odznakmi boja*, ktorý Cirkev ako bojujúce vojsko Kristovo, za česť a chválu Božiu a za spasenie duší vedie.

5. *Obrazy, ktoré sú tu na okrasu chrámu*, na poučenie veriacich, k povzbudeniu pravej nábožnosti a pre uctenie Krista Pána a jeho svätých.

164. Ako sa menuje priestor, ktorý je od lode chrámovej mriežkami oddelený?

Priestor, ktorý je od lode chrámovej mriežkami oddelený, menujeme *prýšter* (presbyterium, miesto pre kňazov vydedené), alebo *svätyňa*, lebo sem chodia *kňazi* (presbyteri) obetovať *najsvätejšiu* obeť Nového zákona.

165. Prečo visí vo svätyni lampa s večným svetlom?

Vo svätyni visí *lampa s večným svetlom*, na česť a chválu Pána Ježiša, ktorý je z nekonečnej lásky k nám vo svätyni prítomný; — a na *upamätovanie*, že naša láska k Ježišovi nikdy nemá zhasnúť.

Oltár

166. Čo je najznamenitejšou čiastkou svätyne?

Najznamenitejšou čiastkou svätyne je *oltár*, na ktorom sa obeť Nového zákona, svätá omša koná, na ktorom i Kristus Pán v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej prebýva.

167. Čomu sa obyčajne oltár podobá?

Oltár obyčajne podobá sa *rakve* (umrlčej truhle); pretože prví kresťania na hrobch sv. mučeníkov omšu svätú konali. Preto i dnes sú na každom oltári ostatky (relikvie) svätých v kameni, ktorý je v strede oltára umiestený.

168. Čo znamená biele prestieradlo na oltári?

Biele prestieradlo, ktorým je oltár prikrytý, znamená plátno, do ktorého bolo zavinené telo Pána nášho Ježiša Krista, keď v hrobe ležalo.

169. Čo stojí uprostred oltára?

Uprostred oltára stojí svätostánok, čiže *tabernákulum*, kde Kristus pod spôsobom chleba prebýva.

170. Kto je okolo svätostánku znázornený?

Okolo svätostánku znázornení sú v hlbokoj pobožnosti s oboch strán *dvaja cherubíni*, ktorí nás *upamätávajú*, že Ježišovi, v tabernákule prítomnému, ako anjeli nebeskí máme slúžiť. Oni nám predstavujú aj tých dvoch anjelov, ktorých Bož po oboch stranách archy úmluvy postavil prikázal.

171. Čo býva obyčajne na svätostánku?

Na svätostánku býva obyčajne pripevnený *kríž* na upamätovanie, že sa na oltári tá istá obeť obnovuje, ktorú bol Pán Ježiš z nekonečnej lásky k nám na kríži dokončil.

172. Čo znamenajú sviece na oltári?

Sviece na oltári po stranách svätostánku predstavujú Ježiša, ktorý je svetlo sveta, ktorý nás zo tmy hriechu vyslobodil. Ony nás napomínajú, žeby sme tak žily, aby *svetlo* viery v srdciach našich nikdy nezhaslo, *oheň* lásky nás vždy ohrieval a *plameň* vrúcnej pobožnosti našej vždy čisto k nebu sa vznášal.

173. Čo obsahujú tri tabuľky uprostred a po stranách oltára?

Tri tabuľky, uprostred a na oboch stranách oltára, obsahujú hlavné modlitby, ktoré sa kňaz pri sv. omši vždy rovnako modlí.

174. Čo je nad oltárom?

Nad oltárom vystavený je *obraz* božských osôb, Panny Márie alebo niektorého svätého, ku cti ktorého je kostol zasvätený, na znamenie, že obec toho chrámu zvolila

si toho svätého, aby bol jej ochrancom (patrónom) alebo orodovníkom u Boha.

Sakristia

175. Čo je sakristia?

Sakristia je priestor, kde sú v skriňách k službe Božej potrebné veci, ako omšové šaty, nádoby a iné náčinie, k omši svätej a k iným sv. úkonom potrebné a kde sa kňazi k službám Božím pripravujú a obliekajú.

I sakristia patrí ku kostolu, a preto je ona miesto sväté. Nesluší sa tam hlasne hovoriť, lomoz robiť a pod službami Božími záhaľčivo postávať, čoho sa kostolníci a miništranti často dopúšťajú. V sakristii majú miesto len kňazi, kostolníci a miništranti. Iné osoby sa tam schádzať nemajú.

II. Kňazský oblek pri svätej omši

176. Ako sa menujú a čo znamenajú čiastky kňazského obleku pri svätej omši?

1. Bielu plátennú šatku, ktorú si kňaz okolo krku uväzuje, menujeme *humerál* (náramenník) a znamená šatku, ktorou katovia v dome kniežata kňazského Ježišovi oči zakryli, keď ho bili.

2. Odev z bieleho plátna, až na päty siahajúci, menujeme *alba* a znamená biely odev, do ktorého Herodes Ježiša na posmech dal obliecť.

3. Pás, ktorým si kňaz albu priväzuje, menujeme *cingulum* a znamená povraz, ktorým Ježiš Kristus v záhrade Getsemanskej bol sviazaný.

4. Náručník, ktorý kňazovi s ľavej ruky visí, *manipulus*, predstavuje Veronikinu šatku, ktorou Pán Ježiš pot svoj utieral.

5. Úzke rúcho, ktoré si kňaz okolo hrdla a na prsia krížom kladie, je *štóla*, ktorá pri sv. omši znamená povraz, ktorý katovia Pánu Kristu okolo krku uviazali, keď ťažký kríž na horu Kalváriu niesť musel.

Pri kázni, udeľovaní sv. sviatostí a iných úkonoch štóla znamená moc a dôstojnosť kňazskú.

6. Vrchné skvostné rúcho menujeme *ornát* alebo *kasulu* a znamená jarmo Kristovo a sladké bremä jeho kríža.

7. Klobúk, ktorým si kňaz, idúci k oltáru hlavu prikrýva, menujeme *kvadrát* (biret) a predstavuje tŕňovú korunu Kristovu.

177. Čo označujú všetky šaty kňazove pri sv. omši?

Všetky šaty kňazove pri sv. omši označujú umučenie a smrť Ježiša Krista, pretože kňaz pri oltári je námestníkom Ježiša Krista a pri svätej omši koná pamiatku umučenia a smrti Krista Pána.

Farby omšových šiat

178. Čo znamenajú rozličné farby omšových šiat?

Biela farba znamená radosť a nevinnosť; preto sa upotrebuje na slávnosti Pána, blahoslavenej Panny Márie, anjelov a všetkých svätých, ktorí mučeníckou smrťou nezomreli.

Červená farba znamená lásku a oheň; preto upotrebuje sa na slávnosť svätodušnú, keď Duch svätý v podobe ohnivých jazykov na apoštolov zostúpil, — a na sviatky apoštolov a mučeníkov, ktorí svoju krv za Krista vyliali.

Zelená farba znamená nádej v Boha; upotrebuje sa na nedele od slávnosti svätodušnej až po advent, ktorý čas predstavuje naše putovanie do nebeskej vlasti, do ktorej sa pre zásluhy Ježiša Krista dostať úfame.

Modrá farba znamená skrúsenosť a pokánie; preto upotrebuje sa v advente a na dni kajúčne a pôstne.

Čierna farba znamená smútok a stratu; preto upotrebuje sa na Veľký piatok a pri svätých omšiach za zomrelých.

III. Oblek miništrantov

179. Či pri oltári i miništranti majú zvláštny oblek?

Pri oltári i miništranti majú zvláštny oblek: *kamže a biele košieľky*.

Kamže by mali byť vždy čierne, pretože miništranti zastupujú duchovných služobníkov, ktorí dlhé čierne rúcho nosievali.

Košielky miništrantov sú biele, pretože niekedy duchovní služobníci, ktorí kňazovi pri oltári posluhovali v albách bývali oblečení.

180. Hlavne prečo majú miništranti pri službách Božích biele rúcho?

Miništranti majú pri službách Božích *biele rúcho* i preto, lebo dietky pri oltári sú obrazom anjelov Božích, ktorí sa Pánu Ježišovi na oltári v najhlbšej pokore klaňajú. A anjeli zjavovali sa v bielych rúchach, ako napríklad nábožným ženám pri hrobe Kristovom.

Posluhovať kňazovi je dozaista veľká česť a utešené šťastie; preto miništranti majú byť čnostní a nevinní, aby tej svätej služby hodní boli; oni majú svoju povinnosť pobožne a vážne konať, aby anjelov Božích na tom svätom mieste dôstojne zastupovali.

IV. Nádoby a iné k omši svätej potrebné veci

181. Ktoré nádoby a iné veci sú potrebné k omši svätej?

K omši svätej potrebné sú: kalich, patena, purifikatorium, palla, velum, korporale, bursa.

182. Čo je kalich?

Kalich je nádoba, v ktorej sa pri omši svätej víno na krv Pána premeňuje; z najvyššej úcty k Bohu je kalich zo zlata alebo aspoň pozlátený; preto i naše srdcia musia byť čisté ako zlato, keď chceme hodne prijímať telo i krv Ježiša.

183. Čo je patena?

Patena je kališná mištička, na ktorú sa svätá hostia kladieva; je zo zlata alebo aspoň pozlátená ako kalich.

184. Čo je purifikatorium?

Purifikatorium je ten úzky ručníček, ktorým kňaz kalich utiera.

185. Čo je palla?

Palla je štvorhranná, plátnom podšitá pokrývka, ktorá sa kladie na kalich, aby tam nič nečistého nespadlo; palla pripomína kameň, ktorý na hrobe Kristovom ležal.

186. Čo je velum?

Velum je zastieradlo kalicha z takej tkaniny, z akej je ornát, a znamená tajomstvo, ktoré sa na oltári pri svätej omši diať má.

187. Čo je korporale?

Korporale je tuhé plátenné prestieradlo, na ktoré sa na oltári kalich a hostia kladie; ono predstavuje to plátno, do ktorého bol zavinutý Kristus Pán, keď ho do hrobu položili.

188. Čo je bursa?

Bursa je štvorhranná kabelka z takej tkaniny, z akej je ornát, do ktorej sa kladie korporale.

V. Raňajšie služby Božie

189. Ktorá je najsvätejšia, najhodnejšia a najužitočnejšia služba Božia?

Najsvätejšia, najhodnejšia a najužitočnejšia služba Božia je *svätá omša*, keďže vo svätej omši najsvätejší kňaz, Ježiš Kristus, seba samého Otcu nebeskému obetuje a týmto spôsobom božskej velebnosti *najhodnejšiu* úctu preukazuje, — a keďže sa nám v nej nevýslovné zásluhy krvavej obety križa privlastňujú.

Platnosť a užitočnosť všetkých iných služieb Božích vyplýva z omše svätej; preto hovorí svätý František Salezský, že svätá omša je slnce duchovných cvičení, hlbokosť božského zmlovania, prameň nábožnosti, a najvzácnejší prostriedok k dosiahnutiu milosti.

190. Či je rozdiel medzi sv. omšou a sv. omšou?

Omša svätá je len jedna, len spôsob jej konania je rozličný: keď kňaz pri svätej omši niektoré modlitby spieva, vtedy hovoríme, že slúži *spievanú, veľkú svätú omšu*.

Svätú omšu, ktorú kňaz ticho, bez spievania slúži, menujeme *tichá svätá omša*. Svätú omšu za zomrelých, keď ju kňaz v čiernom odevu slúži, menujeme *Rekviem*.

191. Čo sa vynecháva pri sv. omši v dni kajúce, prosbové a smútočné?

V dni kajúce, prosbové a smútočné (adventné, pôstne, krížové pri rekviách) pri sv. omši vynecháva sa *Glória* pretože *Glória* je spev slávy a radosti, tie dni však sú dni pokánia a žiaľu.

192. Čo povie kňaz pri sv. omši v dni kajúceho miesta „Ite missa est“?

V dni kajúce miesto „*Itte missa est*“ povie — „*Benedikámus Domino*“ (Chválorečme Pánu); pretože kedysi veriaci po svätej omši v týchto dňoch ešte v kostole ostávali a inú pobožnosť konali.

193. Čo vieme o Rekvieme?

Pri *Rekviem* kňaz miesto „*Ite missa est*“ povie — „*Rekvieskant in pace*“ (nech odpočívajú v pokoji) a vynecháva požehnanie na konci omše svätej; pretože pri *Rekvieme* odpočinutie a požehnanie Božie len zomrelým veriacim želáme.

194. Čo je sv. omša pod vyložením?

Svätá omša pod vyložením je sv. omša, pod ktorou vyložená je na oltári nad svätostánkom v monštrancii velebná Sviatosť Oltárna.

195. Čo znamená kadidlo, ktoré sa pri službách Božích upotrebuje?

Kadidlo, ktoré sa pri službách Božích, a najmä „pod vyloženým“ upotrebuje, vyobrazuje našu modlitbu a pobožnosť, ktorá sa ako dym kadidla k nebu vznáša a ktorou sa Kristovi ľubeznou vôňou stať chceme.

Ak sa kadidlom okiadza Velebná Sviatosť, vtedy je ono znamením najvyššej úcty Božej, s ktorou sa Bohu, vo Sviatosti prítomnému, klaniame.

196. **Prečo spieva kňaz každú nedeľu pred sv. omšou „Asperges me“ a pokropuje seba i prítomných svätenou vodou?**

Každú nedeľu pred sv. omšou kňaz pred oltárom zapieva „*Asperges me*“ (pokrop ma) a pokropuje oltár, seba i všetkých prítomných svätenou vodou na upamätovanie, že pri službách Božích s čistým srdcom máme byť prítomní; kvapky svätenej vody znamenajú slzy kajúcnosti, ktorou nečistotu našich duší umyť máme.

197. **Prečo slúžia sv. omšu v jazyku latinskom?**

Svätú omšu slúžia v *jazyku latinskom*, keďže učenici apoštolskí vieru katolícku z Ríma v tomto jazyku hlásali, ďalej, keďže sa jazyk latinský už viac nemení ako reč živých národov, a keďže sa tým jednota Cirkvi svätej vo viere predstavuje a rovnakosť v službe Božej zachováva.

VI. Popoludňajšie služby Božie

198. **Čo rozumieme pod popoludňajšími službami Božími?**

Pod *popoludňajšími službami Božími* rozumieme *kresťanské vyučovanie, litánie, nešpory alebo požehnanie*.

199. **Komu je potrebné kresťanské vyučovanie?**

Kresťanské vyučovanie potrebné je mládeži i dospelým, pretože každému človekovi treba, aby Boha a povinnosti svoje dobre poznal, aby Boha milovať, Bohu slúžiť a k Bohu do neba sa dostať mohol.

200. **Čo sú litánie?**

Litánie sú osobitné modlitby, v ktorých kňaz a veriaci striedavo prosia Boha, aby sa nad nimi zmiloval a ich vyslyšal, a *svätých*, aby za nich orodovali. *Najznamenitejšie* litánie sú ku všetkým svätým, o najsvätejšom mene Ježiš, o svätom Srdci Ježišovom a loretánske. *Loretánske obsahujú* pochvaly Panny Márie a prosby k nej za jej orodovanie u Pána Boha.

201. **Čo sú nešpory?**

Nešpory (vespere) sú podvečerná pobožnosť, pozostávajúca z piatich žalmov, z čítania krátkej časti sv. Pís-

ma a z chválospevu „Magnifikát“, ktorým Panna Mária za milosť Božiu, že sa v nej počal z Ducha svätého Spasiteľ, Pána Boha vebila, — a zakončujú sa niektorou modlitbou cirkevnou.

202. Čo menujeme požehnaním?

Požehnaním menujeme vôbec popoludňajšie služby Božie, pretože kňaz pri nich udeľuje požehnanie s Najsvätejšou Sviatosťou.

VII. Rozličné pobožnosti cirkevné

203. Čo menujeme cirkevnými pobožnosťami alebo obyčajmi?

Cirkevnými pobožnosťami alebo obyčajmi menujeme každé nábožné cvičenie k duchovnému vzdelaniu a posväteniu veriacich, ktoré Cirkev schvaľuje, ako sú: vystavenie Sviatosti Oltárnej k poklone, krížová cesta, rozličné pobožnosti Panny Márie, procesie, púte, bratstvá atď.

a) Krížová cesta

204. Čo menujeme krížovou cestou ?

Krížovou cestou menujeme *napodobnenie cesty, kadiaľ* Pán Ježiš Kristus svoj kríž niesol: *napodobňujeme ju pomocou obrazov alebo sôch*, ktoré hlavné chvíle tej cesty a umučenia Spasiteľovho predstavujú.

205. Ako menujeme obrazy alebo sochy krížovej cesty?

Obrazy, alebo sochy, ktorými sa hlavné chvíle krížovej cesty Krista Pána predstavujú, menujeme *zastavenia* (stanice, štácie); pretože tí, ktorí pobožnosť krížovej cesty konajú, pri nich sa zastavujú, aby o tom, čo sa tam očiam ich predstavuje, nábožne rozjímali.

206. Koľko zastavení má krížová cesta?

Krížová cesta má 14 zastavení:

1. Pilát odsudzuje Krista na smrť.
2. Kristus berie kríž na ramená svoje.
3. Kristus prvý raz padá pod krížom.

4. Blahoslavená Panna Mária prichádza Kristu Pánu v ústrety.
5. Šimon Cyrenejský pomáha Kristovi kríž niesť.
6. Veronika podáva šatku Ježišovi.
7. Ježiš druhý raz padá pod krížom.
8. Ženy jeruzalemské plačú nad Ježišom.
9. Ježiš tretí raz padá pod krížom.
10. Ježiš so šiat svlečený.
11. Ježiš na kríži pribitý.
12. Ježiš na kríži umiera.
13. Ježiš s kríža sňatý a do lona Matky položený.
14. Ježiš do hrobu vložený.

b) Ruženec

207. Čo je Ruženec?

Ruženec je užitočný a ľahký spôsob modlitby k úcte preblahoslavenej Panny Márie.

Ruženec má meno odtiaľ, že v ňom tie najkrajšie modlitby, — Otčenáš, Zdravas, Verím v Boha, — ako ľubézne ruže do venca spájame.

208. Z čoho pozostáva Ruženec?

Ruženec pozostáva z jedného „Verím v Boha“, z piatich „Otčenášov“ a po každom Otčenáši z desiatich „Zdravasov“, teda spolu z piatich desiatkov Zdravasov, a po každom desiatku dodávame jedno „Sláva Bohu“.

209. Čo vkladáme do Zdravasov v ruženci po mene Ježiš?

Do Zdravasov v ruženci vždy po mene Ježiš vkladáme jedno tajomstvo, v každom desiatku iné.

210. Ako sa rozdeľuje ruženec?

Ruženec sa rozdeľuje na ruženec radostný, bolestný a víťazný čiže slávny, podľa toho, či do jeho desiatkov vkladáme tajomstvá radostné, bolestné alebo víťazné, ktoré i slávnymi menujeme.

211. Čo vkladáme v ruženci radostnom po mene Ježiš?

V ruženci radostnom po mene Ježiš vkladáme:
v prvom desiatku: ktorého si, Panna, z Ducha svätého počala;

v druhom desiatku: *ktorého si, Panna, pri navštívení Alžbety v živote nosila;*

v treťom desiatku: *ktorého si, Panna, v Betleheme porodila;*

v štvrtom desiatku: *ktorého si, Panna, v chráme obeťovala;*

v piatom desiatku: *ktorého si, Panna, v chráme našla.*

212. Čo vkladáme v ruženci bolestnom po mene Ježiš?

V ruženci bolestnom po mene Ježiš vkladáme:

v desiatku prvom: ktorý sa pre nás krvou potil;

v desiatku druhom: ktorý je pre nás ubičovaný;

v desiatku treťom: ktorý je pre nás tŕnim korunovaný;

v desiatku štvrtom: ktorý pre nás kríž niesol;

v desiatku piatom: ktorý je pre nás ukrižovaný.

213. Čo vkladáme v ruženci víťazstvom čiže slávnom po mene Ježiš?

V ruženci víťazstvom čiže slávnom po mene Ježiš vkladáme:

v desiatku prvom: ktorý slávne z mŕtvych vstal;

v desiatku druhom: ktorý slávne na nebesá vstúpil;

v desiatku treťom: ktorý nám Ducha svätého soslal;

v desiatku štvrtom: ktorý Ťa, Panna, do neba vzal;

v desiatku piatom: ktorý Ťa, Panna, v nebi korunoval.

c) Procesie

214. Čo sú procesie?

Procesia sú slávne *pochody*, ktoré veriaci modliac sa a spievajúc pod šírým nebom konajú, aby Boha verejne vyznávali a velebili, jemu vďaka vzdávali, jeho o ochranu a požehnanie prosili a tresty Božie od seba odvrátili.

215. Čo nám pripomínajú procesie?

Procesie nám *pripomínajú*, že my sme na zemi len pútnici; preto nosíme pri procesiách kríž v samom predu, aby sme najavo dávali žiadosť svojho srdca, že na cestách

života vždycky chceme Boha pred očami mať a Ježiša Ukrižovaného ako vodcu nasledovať.

216. Čo znamenajú zástavy, pri procesiách nosené?

Zástavy, ktoré bývajú pri procesiách nosené, znamenajú víťazstvo kresťanstva a napomínajú nás, aby sme podľa krstného sľubu za vieru Kristovu a svoje spasenie proti rozličným nepriateľom jednomyseľne bojovali.

217. Kedy koná Cirkev sv. procesie?

Cirkev svätá procesie *riadne koná* na Hromnice, na Kvetnú nedeľu, na Vzkriesenie, na deň sv. Marka, na krížové dni a na Božie Telo.

218. Prečo konajú v deň sv. Marka procesiu k ozimínám?

Na deň sv. Marka konajú procesiu k ozimínám, aby sme Boha, Pána prírody, prosili, žeby pole požehnať, úrodu zemskú zachrániť a nám potrebné vyživenie dať ráčil; keďže ako sv. Pavol píše: „*ani ten, kto sadi, je niečo, ani ten, kto polieva; ale ten, ktorý vzrast dáva, Boh.*“

d) Púte

219. Čo rozumieme pod púťou?

Pod púťou rozumieme navštívenie svätého miesta, na ktorom sa dobrota a moc Božia zvláštnym spôsobom zjavila.

220. Či sú púte chvalitebné a užitočné?

Púte sú chvalitebné a užitočné: lebo hoci je Boh všade prítomný a všade nás počuje, predsa môžeme byť od neho ľahšie vyslyšaní na takom mieste, na ktorom sa srdce naše povzbudzuje k väčšej pobožnosti a naplňuje väčšou vrúcnosťou a dôverou tým vedomím, že Boh tam už mnohým zvláštnej a hodnej milosti udelil.

Aby sme púte konali v duchu Cirkvi, ona žiada, aby sme 1. povinnosti stavu svojho pre púte nezanedbali; 2. dobrý úmysel mali; 3. na cestách sa slušne držali a ťažkosti trpezlivo znášali; 4. na miestach púťových vrúčne sa modlili a keď je možné, sviatosť pokánia a Oltárnu prijali.

e) Bratstvá

221. Čo sú bratstvá?

Bratstvá sú *spoločnosti* od Cirkvi na ten cieľ potvrdené, aby sa ich údovia spoločne modlievali, seba vospolok ku konaniu dobrých skutkov povzbudzovali a v láske k Bohu a k bližnému podporovali.

222. Čo je bratstvo živého svätého Ruženca?

Bratstvo *živého svätého Ruženca* je spoločnosť, ktorá sa za obrátenie hriešnikov príhovorom preblahoslavenej Panny Márie modlí. Každý úd modlí sa každodenne jeden Otčenáš a desať Zdravasov s vloženým jedným tajomstvom, tak, že pätnásť údov každý deň všetky tri ružence sa modlí.

223. Pomenujme ešte niektoré bratstvá.

Iné bratstvá sú: Bratstvo *Božského Srdca Ježiša a Nepoškvrneného Srdca Panny Márie* k obráteniu hriešnikov; Spolok *večitej poklony velebnej Sviatosti Oltárnej*; modlitebný Spolok sv. Cyrila a Metoda za zjednotenie rozkolníkov s rímskokatolíckou Cirkvou: Jednota *svätého detinstva* na vykupovanie pohanských detí a ich vychovávanie vo viere katolíckej; Spolok *striezlivosti* proti nemiernemu pitiu atď.

Obrady

224. Čo menujeme obradmi?

Obyčaje a zovnútorne znaky, ktorými človek dáva najavo smýšľanie, menujeme obradmi.

225. Čo menujeme svätými obradmi?

Svätými obradmi menujeme obyčaje a zovnútorne znaky, ktorých Cirkev sv. pri svätých úkonoch* svojich upotrebuje, aby sa podľa slov svätého Pavla (1. Kor 14, 40.): „*všetko dialo slušne a podľa poriadku.*“

* Pri slávení sviatkov, pri obetovaní sv. omše, pri prisluhovaní sv. sviatostí, pri sväteninách, službách Božích a iných pobožnostiach.

226. Prečo ustanovila Cirkev sväté obrady?

Cirkev ustanovila sväté obrady najmä preto, 1. aby sme zovnútorými znakmi pozdvihnutí boli k rozvažovaniu vnútorných a božských vecí (vôbec sviatky, obrady sv. omše); 2. aby sme na to, čo milosť Božia v nás spôsobí, upamätovaní boli (obrady pri prisluhovaní sv. sviatosti a svätenín); a 3. aby sme Bohu i zovnútorou pobožnosťou slúžili (obrady pri službách Božích).

227. Či Pán Boh prikázal vyučovať obradom?

Pán Boh v Starom zákone *prikázal vyučovať obradom*, keď povedal Mojžišovi: „Ukazuj ľudu posvätné obyčaje a rád služby Božej.“ (2. kn. Mojž. 18, 20.); tým viacej to musí činiť Cirkev v Novom zákone.

228. Čo nakladá veriacim toto prikázanie? .

Toto prikázanie veriacim nakladá *povinnosť*, aby sa učili sväté obrady dobre poznať a im rozumieť.

229. Ako menujeme knižku, z ktorej sa učíme sv. obrady poznať a im rozumieť?

Knižku, z ktorej sa učíme sväté obrady poznať a im rozumieť, menujeje *obradoslovie*.

Dodatok

Ustanovené dni pôstne.

Na základe kánonov 1245, 1250—4 cirkevného zákonníka a splnomocnenia, obdržaného dňa 17. jan. 1932 od Sv. stolice nasledovný pôstny poriadok je ustálený.

I. **Prísne pôstne dni**, t. j. v ktorých je zakázané požívanie mäsitých pokrmov a len jeden raz je dovolené sa nasýtiť, sú tieto:

1. *Popolečná streda.*

2. *Každý piatok vo Veľkom pôste.*

3. *Piatok štvoro suchých dní (kántrov).*

4. *Biela sobota predpoludním.*

5. *Vigília pred Vianocami, Turícami a pred sviatkom Nanebevstúpenia P. M. (15. augusta).*

II. **Obľahčené pôstne dni**, t. j. v ktorých je dovolené mäsité pokrmy požívať, ale je zakázané viac ráz sa nasýtiť, sú tieto:

1. *Okrem piatku všetky všedné dni vo Veľkom pôste.*

2. *Stredy a soboty štvoro suchých dní (kántrov).*

3. *Vigília pred sviatkom Všetichsvätých.*

Poznámka. 1. Na Bielu sobotu popoludní ani pôst ani zdržovanie sa mäsitých pokrmov neviaže. 2. V obľahčené pôstne dni mäsitý pokrm je dovolený aj okrem obeda, *lenže v menšom množstve*. Jednorazové nasýtenie nemusí byť práve na obed, môže byť aj inokedy.

III. **Dni zdržanlivosti**, t. j. v ktorých len užívanie mäsitých pokrmov je zakázané, sú:

Každý piatok v roku.

IV. V nedeľu a na zasvätené sviatky ani pôst ani zdržanlivosť neviaže. Svätovečerný (vigíliový) pôst, padajúci na takýto deň, nie je treba predošlý deň zdržať.

V. Zvláštne uľavenie tak zpod zákazu viac rás sa nasýtif, ako aj zpod zdržanlivosti od mäsitých pokrmov sa udeľuje:

1. Celej administratúre na sviatok Hromníc, Zvestovania a narodenia Panny Márie, keď padnú na deň pôstu alebo zdržanlivosti.

2. Jednotlivým obciam na sviatok posvätenia chrámu, alebo patróna (hody), keď padnú na deň pôstny alebo zdržanlivosti.

3. Vojsku, financom, žandárom, strážnikom v trestniciach a policajtom na každý deň pôstny a deň zdržanlivosti — vyjmúc vigiliu pred Vianocami a Veľký piatok.

VI. Zpod zákazu užívania mäsitých pokrmov zvláštne sa udeľuje:

1. Jednotlivým obciam, keď krajinský jarmok padne na deň zdržanlivosti.

2. Jednotlivým osobám:

A) na každý pôstny deň — vyjmúc Popolečnú stredú, Veľký piatok, vigiliu pred Vianocami a Turícami.

a) fabrickým robotníkom;

b) tým všetkým osobám, ktoré sa musia v hostincoch stravovať, alebo jedlá z hostinca si donášať, nakoľko by nemohly pôstneho jedla dostať;

B) na každý pôstny deň — vyjmúc vigilie pred Vianocami a Veľký piatok — vojsku, financom, žandárom, strážnikom v trestniciach a ich rodinám;

C) na každý pôstny deň, vyjmúc Veľký piatok:

a) sprievodcom vlakov,

b) cestujúcim a tým, ktorí v staničných hostincoch, alebo na lodi sa musia stravovať,

c) všetkým tým, ktorí cieľom okriatia v kúpeľoch sa zdržujú a ich sprievodom.

d) Osobám v služobnom pomere, ktoré u takých rodín dostávajú stravu, kde im nedajú pôstneho jedla.

e) Chudobným, ktorí z almužny druhých žijú, ak nemôžu dostať pôstneho jedla.

VII. Každý pôstny deň v roku je dovolené jedlá s masťou pripraviť a v dňoch obľahčeného pôstu mäso s rybami spolu užívať aj pri jednom a tom istom jedení.

VIII. Od mäsitého pokrmu je povinný sa zdržovať každý veriaci katolík, ktorý doplnil 7. rok života svojho.

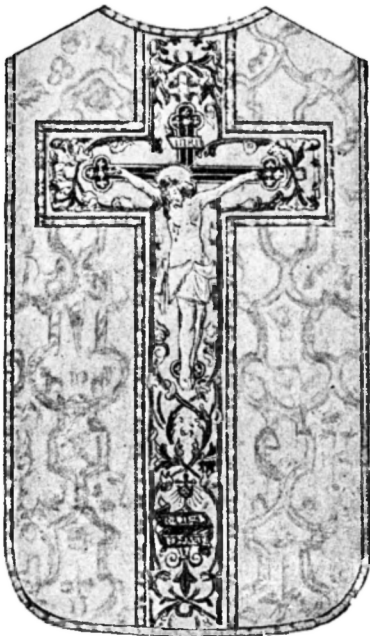
Prísny pôst, ktorý v sebe obsahuje zdržanlivosť od mäsitých pokrmov a denne jednorázové nasýtenie, je predpísaný pre všetkých veriacich katolíkov, ktorí doplnili 21. rok svojho veku, ale nedosiahli ešte 60-ho roku. Na tých, ktorí by boli povinní prísne sa postiť, ale ťažkú prácu konajú, nevzťahuje sa zákaz viac ráz sa nasýtiť.

IX. Ktokoľvek tieto uvedené uľavenia užívať mieni, nech sa usiluje túto dobrotivosť Apošt. Sv. stolice vynahradiť konaním duševných a telesných skutkov milosrdenstva, hojnejším udeľovaním almužny a *nadovšetko vrúcnu modlitbou na úmysel sv. Otca.*

OBSAH

A) SLÁVNOSTI PÁNA

Úvod	— — — — —	3
I. Doba vianočná	— — — — —	4
a) Advent	— — — — —	4
b) Svätvečer vianočný	— — — — —	6
c) Hod vianočný	— — — — —	7
d) Obrezanie Pána	— — — — —	7
e) Sviatok Troch kráľov	— — — — —	7
f) Hromnice	— — — — —	9
II. Doba veľkonočná	— — — — —	10
a) Popolná streda	— — — — —	10
b) Štyridsaťdenný pôst	— — — — —	12
c) Nedeľa smrtná	— — — — —	12
d) Veľký týždeň	— — — — —	13
e) Nedeľa kvetná	— — — — —	13
f) Zelený štvrtok	— — — — —	14
g) Veľký piatok	— — — — —	15
h) Biela sobota	— — — — —	16
i) Vzkriesenie	— — — — —	18
j) Veľká noc	— — — — —	19
k) Biela nedeľa	— — — — —	19
l) Nanebevstúpenie Pána	— — — — —	20
m) Krížové dni	— — — — —	20
III. Doba svätodušná	— — — — —	20
a) Hod svätodušný	— — — — —	21
b) Slávnosť najsv. Trojice Božej	— — — — —	21
c) Slávnosť Božieho Tela	— — — — —	21
d) Deň najsvätejšieho Srdca Ježišovho	— — — — —	22
e) Sviatok sv. Petra a Pavla	— — — — —	22
f) Deň svätých anjelov strážcov	— — — — —	22
g) Deň Všetechsvätých	— — — — —	22

h) Deň Všetkých verných dušičiek	— — — — —	23
i) Sviatky Panny Márie	— — — — —	23
j) Posvätenie chrámu	— — — — —	24

B) OBETA SV. OMŠE, SVIATOSTI, SVÄTENINY

I. Obeta omše svätej	— — — — —	25
II. Sviatosti	— — — — —	32
1. Sviatosti krstu	— — — — —	32
2. Sviatosť birmovania	— — — — —	34
3. Sviatosť Oltárna	— — — — —	36
4. Sviatosť pokánia	— — — — —	40
5. Posledné pomazanie	— — — — —	42
6. Posvätenie kňazstva	— — — — —	45
7. Stav manželský	— — — — —	48
III. Sväteniny	— — — — —	49
1. Posviacania	— — — — —	49
2. Žehnania	— — — — —	49

C) SLUŽBY BOŽIE

I. Kostol	— — — — —	53
II. Kňazský oblek pri sv. omši	— — — — —	58
III. Oblek miništrantov	— — — — —	59
IV. Nádoby a iné k omši svätej potrebné veci	— — — — —	60
V. Služby Božie raňajšie	— — — — —	61
VI. Služby Božie popoludňajšie	— — — — —	63
VII. Rozličné pobožnosti cirkevné	— — — — —	64
a) Krížová cesta	— — — — —	64
b) Ruženec	— — — — —	65
c) Procesie	— — — — —	66
d) Púte	— — — — —	67
e) Bratstvá	— — — — —	68
Obrady	— — — — —	68

DODATOK

Ustanovené dni pôstne	— — — — —	71
-----------------------	-----------	----